

KTTK:n julkaisu
B2 Luomutuotanto
2/2005

**LUONNONMUKAISEN TUOTANNON OHJEET
- ELÄINTUOTANTO**

sovelletaan 01.01.2005 lähtien

Loimaa 2005
ISSN 1455-4496

Jakelu: Kasvintuotannon tarkastuskeskus
Siementarkastusosasto
PL 111, 32201 Loimaa
Puhelin (02) 760 561
Faksi (02) 7605 6220
Sähköposti: saila.rake-mikkila@kttk.fi
Hinta: 10 € (sis. alv)

Arvoisa lukija,

Pitkä valmistelutyö luonnonmukaisen eläintuotannon lakisäätteisten vähimmäisvaatimusten saamiseksi päättyi heinäkuussa 1999 kun luonnonmukaista tuotantoa koskevaa neuvoston asetusta (ETY) N:o 2092/91 täydennettiin eläintuotantoa koskevalla asetuksella.

Eläintuotantoa koskevat asetuksen osat tulivat sovellettaviksi 24.8.2000 lähtien ja samalla luonnonmukaisen eläintuotannon vähimmäisvaatimusten valvonta tuli työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastojen tehtäväksi. Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen tehtäväksi tuli suunnitella ja ohjata luonnonmukaisen tuotannon valvontaa myös eläintuotannon osalta.

Tämä ohje täsmentää luonnonmukaisen eläintuotannon vähimmäisvaatimuksia edellä mainitun neuvoston asetuksen ja sen nojalla annettujen määräysten osalta.

Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen luomuvälvontayksikkö tiedottaa valvontaan kuuluville toimijoille muuttuvista vaatimuksista ja ohjeista pari kertaa vuodessa. Ajankohtaista tietoa on saatavilla myös KTTK:n internetsivuilta, www.kttk.fi

Kasvintuotannon tarkastuskeskus

SISÄLTÖ

I	VALVONTAJÄRJESTELMÄ ELÄINTUOTANNON OSALTA	7
1.	MÄÄRITELMÄT	9
2.	VALVONTAJÄRJESTELMÄÄN LIITTYMINEN	9
2.1	VALVONTAJÄRJESTELMÄÄN LIITTYMISEN VAIHEET	10
2.2	VALVONTAJÄRJESTELMÄÄN LIITTYVÄT TE -KESKUKSEN MAASEUTUOSASTOLTA HAETTAVAT LUVAT	11
3.	ALKUTARKASTUS.....	11
3.1	TOIMIJAN MUISTINPANOVELVOITE	12
4.	VALVONTAJÄRJESTELMÄÄN HYVÄKSYMINEN	13
5.	TUOTANTOTARKASTUKSET	13
5.1	TUOTANTOTARKASTUKSESSA TARKASTETTAVAT ASIAT	13
5.2	TUOTANTO-OHJEET JA OIKEUS KÄYTTÄÄ VIITTAUSTA LUONNONMUKAISEEN TUOTANTOTAPAAN	14
5.3	MUUTOKSET TILAN TOIMINNASSA TAI OLOSUHTEISSA	15
	5.3.1 Uusi tuotantosuunta.....	15
	5.3.2 Muut muutokset.....	15
6.	SEURAAMUKSET JA MUUTOKSENHAKU	15
6.1	SEURAAMUKSET	15
6.2	MUUTOKSENHAKU	16
II	LUONNONMUKAISEN ELÄINTUOTANNON PERIAATTEET	17
1.	YLEISET PERIAATTEET	17
1.1	YLEISIÄ VAATIMUKSIA	17
	1.1.1 Eläinsuojelusäädökset	17
	1.1.2 Geneettisesti muunnetut organismit	17
	1.1.3 Vuorottelu tuotantotapojen välillä	17
1.2	ELÄINTUOTANNON SUHDE PELTOALAAN	18
1.3	ELÄINTEN KASVATUS ERI TUOTANTOTAVOIN	18
2.	SIIRTYMÄVAIHE	19
2.1	ELÄINTUOTANTOON TARKOITETUT MAAT	19
2.2	ELÄIMET JA ELÄINTUOTTEET	19
2.3	KASVI- JA ELÄINTUOTANNON SAMANAIKAINEN SIIRTÄMINEN	20
3.	ELÄINTEN ALKUPERÄ	20
4.	RUOKINTA	23
4.1	SIIRTYMÄVAIHEEN REHU	24
4.2	KARKEAREHUN OSUUS.....	24
4.3	SÄILÖREHU.....	24
4.4	NUORTEN ELÄINTEN RUOKINTA.....	25
4.5	SIIPIKARJA	25
	4.5.1 Siipikarjan vähimmäisteurasikä.....	25
4.6	MUUT SALLITUT REHUAINHEET	25
4.7	MUUT SALLITUT AINEET	26
5.	TAUTIEN ENNALTAEHKÄISY JA ELÄINLÄÄKINNÄLLISET HOIDOT	26
5.1	ELÄINLÄÄKKEIDEN KÄYTTÖ	26
5.2	RAJOITUKSET ELÄINLÄÄKKEIDEN KÄYTÖSSÄ	27
6.	KÄYTÄNNÖT ELÄINTEN HOIDOSSA	28
6.1	LISÄÄNTYMISMENETELMÄT.....	28
6.2	ELÄIMILLE SUORITETTAVAT TOIMENPITEET.....	28

6.3 KULJETTAMINEN	29
6.4 ELÄINTUOTTEIDEN TUNNISTAMINEN.....	29
7. ELÄINSUOJAT JA ULKOILU	29
7.1 KAIKKIA RAKENNUKSIA KOSKEVAT YLEISET VAATIMUKSET	30
7.1.1 Sisä- ja ulkotilojen vähimmäisvaatimukset (m² /eläin)	30
7.1.2 Ikkunapinta-ala	30
7.1.3 Kiinteän lattian osuus lattiapinta-alasta	30
7.2 ELÄINSUOJIA KOSKEVAT VAATIMUKSET NAUDOILLE, SIOILLE, LAMPAILLE, VUOHILLE JA HEVOSILLE	31
7.2.1 ELÄINSUOJAT	31
7.2.2 Eläinten kytkeminen	31
7.3 ULKOILUA KOSKEVAT VAATIMUKSET NAUDOILLE, SIOILLE, LAMPAILLE, VUOHILLE JA HEVOSILLE	32
7.4 ELÄINSUOJIA JA ULKOILUA KOSKEVAT VAATIMUKSET SIIPIKARJALLE	34
7.4.1 Siipikarjarakennukset	34
7.4.2 Siipikarjan ulkoilu	35
7.5 MAHDOLLISUUDET POIKETA ELÄINSUOJILLE ASETUISTA VAATIMUKSISTA SIIRTYMÄKAUDELTA 24.08.2000 – 31.12.2010	36
7.6 ELÄINSUOJIEN PUHDISTUS	37
8. KARJANLANTA.....	37
TAULUKKO 1	39
TAULUKKO 2	40
TAULUKKO 3	42
EU:n luomuasetuksen 2092/91 liitteen II mukaiset kasvinsuojeluaineet, rehuaineet, rehun lisäaineet sekä eläinsuojien ja eläintenpidossa käytettävien laitteiden puhdistamisessa ja desinfioinnissa sallitut aineet	44
ELÄINTENHOITOSUUNNITELMAN LAATIMISOHJE	51
TILAKOHTAINEN TUOTANTOPANOS JA TUOTEKIRJANPITO.....	52

I VALVONTAJÄRJESTELMÄ ELÄINTUOTANNON OSALTA

Nämä ohjeet perustuvat seuraavissa asetuksissa määriteltyihin luonnonmukaisen eläintuotannon säädöksiin:

1. Euroopan yhteisöjen neuvoston asetus (ETY) N:o 2092/91¹ maataloustuotteiden luonnonmukaisesta tuotantotavasta ja siihen viittaavista merkinnöistä maataloustuotteissa ja elintarvikkeissa, jäljempänä "neuvoston asetus"
2. Maa- ja metsätalousministeriön asetus luonnonmukaisesti tuotettujen maataloustuotteiden, elintarvikkeiden ja alkoholijuomien valvonnan järjestämisestä 346/00, siten kuin sitä on myöhemmin muutettu asetuksilla 127/01, 712/03 ja 897/03, jäljempänä "MMM:n asetus 346/00"
3. Maa- ja metsätalousministeriön asetus luonnonmukaisesta eläintuotannosta, maa- ja metsätalousministeriön määräyskokoelma nro 74/00, jäljempänä "MMM:n asetus 74/00"

Mainittujen asetusten säädökset sisältävät ne vähimmäisvaatimukset, joiden mukaan luonnonmukaista eläintuotantoa on harjoitettava.

Neuvoston asetuksen soveltamisala

Luonnonmukaisen tuotannon lainsäädännön piiriin kuuluvat:

- 1) jalostamattomat kasvinviljelytuotteet mukaan lukien syötävät luonnonvaraiset kasvit (keräilytuotteet),
- 2) elävät tuotantoeläimet,
- 3) jalostamattomat eläintuotteet,
- 4) sellaiset ihmisravinnoksi tarkoitettut jalostetut kasvinviljely- ja eläintuotteet, jotka on valmistettu pääosin yhdestä tai useammasta kasvi- ja/tai eläinperäisestä ainesosasta.
- 5) rehut, rehuseokset ja rehuaineet, jotka ovat luonnonmukaisesti tuotettuja tai jotka soveltuvat käytettäväksi luonnonmukaisessa tuotannossa.

Eläimistä saataviksi tuotteiksi luetaan liha, syötävät elimet, eläinten (muiden kuin kalojen) suolet, rakot, ja vatsat, meijerituotteet, linnunmunat, hunaja, siitepöly ja kittivaha.

Vuotia, villaa tai eläinten tuottamaa lantaa ei katsota eläintuotteiksi. Nämä tuotteet eivät kuulu luonnonmukaisen lainsäädännön piiriin.

Eläinlajit

Eläimiin ja niistä saataviin tuotteisiin alettiin soveltaa tässä ja elintarviketuotannon ohjeessa annettuja ohjeita 24.8.2000 alkaen, jolloin ne siirtyvät luonnonmukaisen tuotannon lainsäädännön piiriin.

Tämän ohjeen osassa II on annettu yksityiskohtaiset ohjeet siitä, miten nautoja, hevosia, sikoja, lampaista, vuohia ja siipikarjaa (kanat, helmikanat, ankat, myskisorsat, myskisorsa-ankat, kalkkunat ja hanhet) tulee kasvattaa, jotta niitä tai niistä saatuja tuotteita saisi markkinoida luonnonmukaisesti tuotettuina. Ohjeet ovat vähimmäisvaatimuksia, joita edellä mainittujen eläinlajien kasvattajien on vähintään noudatettava. Luonnonmukaisen mehiläishoidon ohjeet on julkaistu erillisenä painoksena.

Muille kuin edellä mainituille eläimille ei ole annettu yksityiskohtaisia tuotantosääntöjä neuvoston asetuksessa. Sellaiset eläimet tai niistä saadut tuotteet, joille ei ole neuvoston asetuksessa vahvis-

¹ Konsolidoitu versio saatavana KTTK:n internetosoitteesta www.kttk.fi

tettu yksityiskohtaisia tuotantosääntöjä, on mahdollista markkinoida luonnonmukaisesti tuotettuina ainoastaan siinä tapauksessa, että Kasvintuotannon tarkastuskeskus (KTTK) on hyväksynyt tuotantoehdot kyseiselle lajille.

KTTK voi hyväksyä luonnonmukaiset tuotantoehdot eläintuotannolle, jos kyseessä on maalla elävien kotieläinten tai muiden ihmisen varassa elävien eläinten, mukaan lukien hyönteisten tuotanto. Näiden lisäksi tuotantoehtoja voidaan hakea hyväksyttäväksi myös vedessä viljellyille lajeille.

Tuotantoehtoja voi hakea hyväksyttäväksi rekisteröity yhdistys tai muu yhteisö. Yksityisten tuotantoehtojen ja tuotteiden merkinnän tulee noudattaa neuvoston asetuksessa säädettyjä periaatteita ja vaatimuksia. Hakijan on osoitettava, että tuotantoehdot, joille hyväksymistä haetaan, noudattavat soveltuvin osin kansainvälisesti hyväksytyjä luonnonmukaisen eläintuotannon periaatteita. Tuotannon hyväksyminen edellyttää tuotantoehtojen lisäksi myös KTTK:n hyväksymää valvontajärjestelmää.

Vedessä viljeltävien eliöiden ja niistä saatavien tuotteiden osalta tuotteiden merkintään ja valvontajärjestelmään voidaan soveltaa neuvoston asetuksen vaatimuksia soveltuvin osin. Lisätietoja asiasta antaa KTTK:n Luonnonmukaisen tuotannon valvonta.

Metsästämillä tai luonnonvesistä kalastamalla saatuja luonnonvaraisia eläimiä ja kaloja, tai niistä valmistettuja tuotteita ei voida markkinoida luonnonmukaisesti tuotettuina.

Rehut

Luonnonmukaisesti tuotettujen rehujen, rehuseoksien ja rehuaineiden merkintävaatimuksia koskevaa komission asetusta 223/2003 alettiin soveltaa Euroopan yhteisön alueella 6.8.2003. Asetuksen mukaan viittaus luonnonmukaiseen tuotantotapaan voidaan tehdä yksinomaan seuraavilla merkinnöillä:

- **”luonnonmukaisesti tuotettu”** –viittausta voidaan käyttää ainoastaan sellaisissa rehuissa, joiden koostumuksesta 95 prosenttia kuiva-aineesta on peräisin luonnonmukaisesti tuotetuista rehuaineista;
- **”voidaan käyttää luonnonmukaisessa tuotannossa asetuksen (ETY) N:o 2092/91 mukaisesti”** –viittausta voidaan käyttää rehuissa, jotka sisältävät luonnonmukaisesti tuotettuja ja/tai siirtymävaihe ja/tai tavanomaisia rehuaineita eri määrinä.

Rehujen osalta on huomioitava, että tavanomaista alkuperää oleville rehuaineille on asetettu enimmäisosuudet päivittäisestä ja vuosittaisesta rehuannoksesta. Lisäksi tavanomaisten rehuaineiden tulee olla neuvoston asetuksen liitteen II sallimia (📖 osa II, 4.6).

Asetuksen soveltamisalaan eivät kuulu lemmikkieläinten ruoat, turkiseläinten ja vesiviljelyeläinten rehut.

Rehuaineet tilojen välisessä kaupassa

Tilojen välillä voidaan käydä kauppaa jalostamattomilla kasvinviljely- ja eläintuotteilla luonnonmukaisen tuotannon valvonnan puitteissa.

Jos rehujen koostumusta muutetaan erottamalla niistä joitakin osia, esimerkiksi viljan jyvästä kuoriosaa tai rypsin siemenestä öljyä, vaaditaan rehuun tuoteseloste. Tällaisen aineen kauppaaminen edellyttää kuulumista rehuvalvontaan. Luonnonmukaisessa tuotannossa käytettävien rehujen valmistusta ja maahantuontia valvoo Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen Maatalouskemian osasto, josta voi kysyä lisätietoja asiasta.

1. MÄÄRITELMÄT

Toimija: Toimijaksi katsotaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka tuottaa, valmistaa, pakkaa tai tuo kolmansista maista luonnonmukaisesti tuotettuja tuotteita.

Tuotantosuunta: Tuotantojärjestelmä, joka määräytyy eläinlajin ja sen käyttötavan mukaan. Eläintuotannon tuotantosuuntia ovat esimerkiksi naudalla maidontuotanto ja naudanlihan tuotanto sekä sialla porsastuotanto ja sianlihan tuotanto.

Tuotantotapa: Tuotantotavalla tarkoitetaan käytettävää tuotantomenetelmää (viljely sekä kasvatust). Tuotantotapoja ovat luonnonmukainen ja tavanomainen tuotanto. Tässä ohjeessa tarkoitettu luonnonmukainen tuotantotapa määritellään Euroopan yhteisöjen neuvoston asetuksessa (ETY) 2092/91.

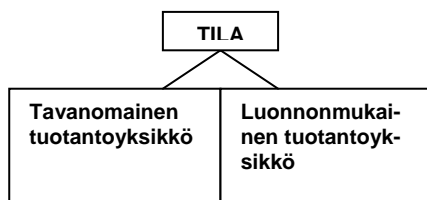
Valvontajärjestelmä: Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 346/00 mukainen luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmä.

Tila: Tila muodostuu kaikista toimijan Suomessa omistamista, johtamista tai toimijan hallinnassa olevista tuotantoyksiköistä.

Tuotantoyksikkö: Tila voidaan jakaa tuotantoyksiköihin, jotka muodostavat oman kokonaisuutensa tuotantotavan (luonnonmukainen/tavanomainen) perusteella. Tuotantoyksikköön kuuluvat mm. viljelyalat, eläimet, tuotantoon käytettävät rakennukset, rakennuksen osat ja ulkoilualueet.

Esimerkki:

Tila muodostuu kahdesta tuotantoyksiköstä:

Jos tilalla harjoitetaan sekä tavanomaista että luonnonmukaista tuotantotapaa, on tuotantoyksiköt määriteltävä luomusuunnitelmaan valvontajärjestelmään liittyessä.

Huom! Luomutila on luonnonmukaisessa viljelyksessä oleva tila, jota ei ole jaettu tuotantoyksiköihin eli tilan kaikki kasvi- ja eläintuotanto on luonnonmukaista (📖 Luonnonmukaisen tuotannon ohjeet –kasvinviljely).

2. VALVONTAJÄRJESTELMÄÄN LIITTYMINEN

Kenen tulee liittyä?

Toimijan, joka aikoo myydä luonnonmukaisesti kasvattamiaan eläimiä tai tuottamiaan jalostamattomia eläintuotteita luonnonmukaiseen tuotantoon viittaavin merkinnöin, on kuuluttava KTTK:n piittämään luonnonmukaisen eläintuotannon valvontajärjestelmään.

Miten liitytään?

Liittymistä valvontajärjestelmään haetaan TE -keskuksen maaseutuosastolta. Toimija sitoutuu noudattamaan neuvoston asetusta ja sen nojalla säädetyjä määräyksiä hakemuksen allekirjoittamisesta lähtien.

Luonnonmukaista eläintuotantoa ei voida pääsääntöisesti harjoittaa ilman luonnonmukaista kasvin-
tuotantoa. Mikäli toimija hakee liittymistä valvontajärjestelmään myös kasvintuotannon osalta, tulee
hänen tutustua KTTK:n Luonnonmukaisen tuotannon ohjeiden kasvinviljelyosaan.

Kaikki valvontajärjestelmään liittyvät ohjeet ja lomakkeet ovat saatavilla TE –keskusten maaseutu-
osastojen lisäksi myös KTTK:n internetsivuilta osoitteesta www.kttk.fi.

Mitä edellytetään?

Ennen valvontajärjestelmään hakemista toimijan tulee tutustua luonnonmukaisen eläintuotannon
ohjeisiin ja valmistella hakemukseen vaadittavat liitteet.

TE -keskuksen maaseutuosastolle hakemukseen yhteydessä toimitettavat liitteet ovat:

- pohjapiirros tuotantorakennuksista, joiden yhteyteen kuvataan myös lantalat
- pohjapiirros ulkotarhoista ja –jaloittelualueista, piirroksista tulee ilmetä ulkotarhojen ja –
jaloittelualueiden koot, pohjarakenteet, jätevesien käsittelyratkaisut sekä etäisyydet valta-
ojiin tai vesistöihin
- selvitys sellaisista laitumista, jotka eivät ole osa viljelykiertosuunnitelmaa
- mikäli tila sijaitsee pohjavesialueella, tulee tämä ilmetä pohjapiirroksista
- muutossuunnitelma, mikäli toimija aikoo hakea siirtymävaihepoikkeusta vanhoille raken-
nuksille (📖 osa II, 7.5)
- ylimääräisen lannan levitystä koskeva sopimus toisen/toisten valvontajärjestelmään kuulu-
van tilan tai yrityksen kanssa
- eläintenhoitosuunnitelma

Pohjapiirros

Pohjapiirroksiksi riittää toimijan piirtämä yksinkertainen kuvaus eläinsuojasta ja eläinten käytössä
olevista sisä- ja ulkotiloista. Piirroksista tulee ilmetä karsinoiden ja muiden eläinten käytössä ole-
vien tilojen kokonaisneliömetrimäärät. Näiden lisäksi piirrosta täydennetään yllä 1.-4. luetelmakoh-
dassa mainituilla tiedoilla.

Eläintenhoitosuunnitelma

Eläintenhoitosuunnitelma on toimijan laatima kirjallinen selvitys tilan käytännön eläintenhoidosta.
Toimijan tulee selvittää suunnitelmassaan käytännön menettelyt muun muassa eläinten alkuperän,
ruokinnan, lisääntymisen, hoidon, eläimille tehtävien toimenpiteiden ja ulkoiluttamisen suhteen.
Tämän ohjeen liitteenä on malliluettelo kysymyksistä, joita tulee miettiä eläintenhoitosuunnitelmaa
tehtäessä.

Yllä mainitut piirrokset ja suunnitelmat liitetään kasvintuotannon ohjeiden yhteydessä kuvattuun
luomusuunnitelmaan. Näin ne toimivat jatkossa koko tilan toimintaa kuvaavana tietopakettina.

2.1 Valvontajärjestelmään liittymisen vaiheet

1. Toimija lähettää hakemuksen TE -keskuksen maaseutuosastolle.
2. Luonnonmukaisen tuotannon tarkastaja tekee toimijan tilalla alkutarkastuksen TE -keskuksen
toimeksiannosta.
3. TE -keskus hyväksyy (tai hylkää) toimijan valvontajärjestelmään. Mikäli toimija kuuluu jo ennes-
tään valvontajärjestelmään kasvintuotannon osalta, liitetään valvontajärjestelmään ainoastaan
se tuotantosuunta, joka on eläintuotannon osalta haettu valvontajärjestelmään liitettäväksi.
4. Toimija/tuotantosuunta merkitään KTTK:n luonnonmukaisen tuotannon rekisteriin.

Toimijalla on tuotantosuunnan mukaisen siirtymävaiheen jälkeen oikeus myydä tuottamiaaan luon-
nonmukaisesti tuotettuja tuotteita luonnonmukaiseen tuotantotapaan viittaavin merkinnöin (📖 osa
I, 5.2).

Jatkossa toimijan tilalla tehdään tuotantotarkastus vähintään kerran vuodessa. Lisäksi vuosittain osalle eläintuotannon valvontajärjestelmään kuuluvista toimijoista tehdään toinen tarkastus, joka ajoittuu eläinten sisäruokintakaudelle.

Luonnonmukaisen tuotannon valvontaan liittyvät maksut löytyvät hinnastosta, joka on saatavilla KTTK:n internetsivuilta (www.kttk.fi).

2.2 Valvontajärjestelmään liittyvät TE -keskuksen maaseutuosastolta haettavat luvat

Neuvoston asetuksen mukaan tulee toimijan hakea tiettyjen toimintojen harjoittamiseen lupa TE –keskuksen maaseutuosastolta. Näitä lupia voidaan hakea TE –keskuksen maaseutuosastolta tai KTTK:n internetsivuilta (www.kttk.fi) saatavalla lomakkeella (luomuvalvontalomake 9b).

Seuraavat lupahakemukset jätetään hakeuduttaessa valvontajärjestelmään. Lupahakemus voidaan jättää valvontajärjestelmään liittymisen jälkeenkin, mutta ensisijaisesti TE -keskuksen maaseutuosasto käsittelee oheiset luvat valvontajärjestelmään hakeutumisen yhteydessä:

- tavanomaisten eläinten laiduntaminen luonnonmukaisen yksikön laitumilla (📖 osa II, 1.3)
- sikojen ja siipikarjan ulkoilualueen siirtymävaiheen lyhentäminen (📖 II, 2.1) *
- tilalla olevien tavanomaisten eläinten siirtäminen luonnonmukaiseen tuotantoon (📖 II, 3.) *
- naaraspuolisten jalostuseläinten hankinta tavanomaisesta tuotannosta (📖 II, 3.)
- eläimille suoritettavat toimenpiteet (📖 II, 6.2)
- nautojen kytkettyinä pitäminen pienillä tiloilla (📖 II, 7.2.2)
- nautojen kytkettyinä pitäminen siirtymäkaudella (📖 II, 7.2.2)
- eläinsuojia koskevat siirtymäkauden poikkeukset (📖 II, 7.5)
 - nautojen, lampaiden ja vuohien ulkoilu
 - lihasikojen ulkoilu
 - tilavaatimukset
 - siipikarjarakennuksen luukut
 - munivien kanojen ja kananpoikien enimmäismäärä siipikarjarakennuksessa

Osa edellä mainituista luvista on määräaikaisia, ja osa on voimassa toistaiseksi. Tähdellä (*) merkityt luvat liittyvät luonnonmukaisen tuotannon aloittamiseen ja ne koskevat ainoastaan tiettyä eläinryhmää tai maa-aluetta.

Seuraavat luvat tulee hakea tapauskohtaisesti ja ne myönnetään määräajoiksi:

- luonnonmukaisesti kasvatettujen eläinten laiduntaminen yhteislaitumilla (📖 II, 1.3)
- tavanomaisten eläinten hankkiminen luonnonmukaiseen tuotantoon poikkeuksellisten olosuhteiden seurauksena (📖 II, 3)
- naaraspuolisten jalostuseläinten hankinta tavanomaisesta tuotannosta normaalia vuotuista määrää enemmän (enintään 40 %) (📖 II, 3)
- tavanomaisten kasvatettujen eläinten hankkiminen siirtymäkaudella perustettaessa laumaa tai parvea ensimmäistä kertaa (📖 II, 3)
- tavanomaisten kasvatettujen sikojen tai siipikarjan hankkiminen siirtymäkaudella (📖 II, 3)
- tavanomaisesti tuotetun rehun käyttö suuremmilla %:lla poikkeusolosuhteissa (📖 II, 4)

3. ALKUTARKASTUS

Alkutarkastus tehdään ensimmäisellä tarkastuskäynnillä kullekin tuotantosuunnalle erikseen. Jos toimija haluaa myöhemmin liittää valvontajärjestelmään uuden tuotantosuunnan, on siitä tehtävä erillinen hakemus.

TE -keskuksen maaseutuosasto antaa tarkastuksen toimeksi eläintuotannon tarkastusoikeudet omaavalle tarkastajalle. Tarkastaja laatii tarkastuksesta alkutarkastuskertomuksen, jonka toimija allekirjoituksellaan hyväksyy. Toimijalle jää kopio alkutarkastuskertomuksesta.

Alkutarkastuksessa tarkastettavat asiat:

- eläinten kasvatuksessa käytettävät rakennukset;
- mahdolliset rakennusten muutossuunnitelmat;
- tuotantopanosten ja tuotteiden varastointiin käytettävät tilat;
- laidunalueet, ulkotarhat ja -jaloittelualueet, sekä muut eläinten käytössä tai rehuntuotannossa olevat alueet, jotka eivät kuulu kasvintuotannon valvontajärjestelmään (esim. luonnonlaitumet);
- lannan, virtsan ja karjatalouden jätevesien varastointi;
- lannan, virtsan ja karjatalouden jätevesien levityssuunnitelma;
- eläintenhoitosuunnitelma,
- muistiinpanovelvoitteen täyttämiseen vaadittava materiaali.

Luonnonmukaista ja tavanomaista eläintuotantoa rinnakkain harjoittavan toimijan tulee kuvata luonnonmukaiseen ja tavanomaiseen tuotantoon käytettävät viljelyalat, eläimet, rakennukset, varastotilat ja ulkoilunalueet siten, että ne on selkeästi eroteltavissa omiksi yksiköikseen. Kuvaus tehdään luomusuunnitelmaan (📖 Luonnonmukaisen tuotannon ohjeet –kasvinviljely).

Jos tilalla on sekä luonnonmukaista että tavanomaista eläintuotantoa, on tavanomaisesta eläintuotannosta pidettävä vastaavia muistiinpanoja kuin luonnonmukaisessa eläintuotannossa tilalle hankittujen tuotantopanosten, tilalta luovutettujen maataloustuotteiden ja eläimiä koskevien tietojen osalta (📖 I, 3.1, kohdat 1, 2 ja 3). Nämä muistiinpanot tarkastetaan luonnonmukaisen tuotannon tarkastuksen yhteydessä.

Mikäli tilalla tapahtuu eläintuotteiden jatkojalostusta toimijan tulee liittyä myös elintarvikkeiden valmistustoiminnan valvontajärjestelmään (📖 Elintarvikeviraston Luonnonmukaisen tuotannon ohjeet –elintarvikkeiden valmistus, saatavilla internetosoitteesta www.elintarvikevirasto.fi).

3.1 Toimijan muistiinpanovelvoite

Valvontajärjestelmään liittyessään toimija sitoutuu pitämään tilallaan muistiinpanoja. Kirjanpitoon sisällytetyt tiedot on tarvittaessa voitava osoittaa oikeiksi asianmukaisilla tositteilla. Muistiinpanojen 1. ja 2. kohta muodostavat yksikön tuotevirtakirjanpidon, josta on laadittava yhteenvetona taselaskelma vähintään kalenterivuositain.

Tapahtumat tulee kirjata muistiinpanoihin seitsemän vuorokauden (7 vrk) kuluessa. Lääkekirjanpitoon ja varastoissa oleviin varastokirjoihin tapahtumat tulee merkitä välittömästi. Kuluttajalle tapahtuvan suoramyynnin määrästä muistiinpanot on tehtävä päivittäin.

Muistiinpanot tulee tehdä seuraavista asioista:

1. Tilalle hankitut tuotantopanokset (rehut mukaan lukien kivennäiset ja vitamiinit, lannoitteet, maanparannusaineet, torjunta-aineet sekä eläintuotannossa käytettävät desinfiointi- ja pesuaineet):
 - hankittujen aineiden määrä, alkuperä ja käyttö
2. Tilalta luovutetut maataloustuotteet:
 - luovutettujen tuotteiden määrä ja vastaanottaja
 - kuluttajalle tapahtuvan suoramyynnin määrästä muistiinpanot on tehtävä päivittäin

3. Eläimiä koskevat tiedot

- eläimen tai ryhmän tunnistenumero
- eläimen syntymäaika ja vanhemmat
- tilalle hankitut eläimet: myyjä, saapumispäivämäärä, siirtymävaiheen kesto, suoritettavat eläinlääkinnälliset toimenpiteet
- tilalta luovutetut eläimet: ikä (syntymäaika), ostaja, lähtöpäivämäärä, teuraseläinten osalta paino (voidaan ilmoittaa myös erästä saatuina lihakiloina)
- kuolleet eläimet: päivämäärä ja arvioitu kuolinsyy

4. Ruokinta

- ostetut ja vaihdetut rehut; lajit ja määrät
- tilalla tuotetut rehut; lajit ja määrät
- eläinten kuluttamat rehut: käytetty rehu ja sen tyyppi (luonnonmukainen, oma siirtymävaihe, ostettu siirtymävaihe, tavanomainen)
- eläinten ulkoilu- ja laidunnuspäivät

5. Lääkekirjanpito

- lääkkeiden säilytyspaikka
- tilalle ostetut lääkkeet
- eläimille käytetyt lääkkeet: eläin/eläinryhmä, sairaus, hoitopäivä, hoitoaika, hoitokerta, lääkevalmiste tai -aine, varoaika ja lääkkeen myyjä

Tämän ohjeen liitteissä on mallilomakkeita muistiinpanojen kirjaamiseksi.

4. VALVONTAJÄRJESTELMÄN HYVÄKSYMINEN

Alkutarkastuskertomuksen perusteella TE -keskuksen maaseutuosasto käsittelee toimijan hakeutumisen valvontajärjestelmään liittymisestä. TE -keskuksen maaseutuosasto voi pyytää toimijalta lisäselvityksiä ennen päätöksen antamista. Päätös valvontajärjestelmään hyväksymisestä annetaan toimijalle.

5. TUOTANTOTARKASTUKSET

TE -keskuksen maaseutuosasto tai Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen valtuuttama tarkastaja tekee valvontajärjestelmään kuuluvalla tilalla tuotantotarkastuksen vähintään kerran vuodessa. Tuotantotarkastukset tehdään TE -keskuksen toimesta, joten tarkastusta ei tarvitse erikseen tilata.

Tarkastus ajoitetaan siten, että kasvintuotannon ja eläintuotannon tarkastus voidaan tehdä samanaikaisesti. Vuosittain osalle eläintuotantoa harjoittavista tiloista tullaan tekemään toinen tarkastus, joka ajoittuu eläinten sisäruokintakaudelle. Toimijalle voidaan myös määrätä uusintatarkastus tuotantotarkastuksessa havaittujen epäkohtien uudelleen tarkastamiseksi. Uusintatarkastus on aina toimijalle maksullinen. Osa käynneistä tehdään ennalta ilmoittamatta.

5.1 Tuotantotarkastuksessa tarkastettavat asiat

Luonnonmukaisen eläintuotannon tuotantotarkastuksessa käydään läpi:

- tuotevirtakirjanpito (muistiinpanot tilalle hankituista aineista ja tilalta luovutetuista tuotteista)
- muistiinpanot eläimiä koskevista tiedoista
- muistiinpanot ruokinnasta
- lääkekirjanpito
- eläinmäärät
- eläinten olosuhteet

- alkutarkastuksen jälkeen tapahtuneet muutokset tilan olosuhteissa, esimerkiksi rakennuksissa tai ulkotiloissa.

Tuotantotarkastuksesta tehdään tuotantotarkastuskertomus, jonka toimija allekirjoituksellaan hyväksyy. Tarkastaja laatii myös lausunnon tuotantotarkastuksesta. Tarkastuspöytäkirjasta jää kopio toimijalle. Mikäli toimijalla on huomautettavaa tarkastuksen kulusta, tarkastuskertomukseen tai tarkastajan lausuntoon, voi toimija jättää oman selvityksensä erillisellä lomakkeella (luomuvälvontalomake 5). Lomakkeen voi jättää joko tarkastuksen yhteydessä tarkastajalle tai toimittaa jälkikäteen TE –keskuksen maaseutuosastolle (kuitenkin 3 vrk:n kuluessa tarkastuksesta).

Tuotantotarkastuskertomuksen perusteella TE –keskuksen maaseutuosasto tekee päätöksen tuotantotarkastuksen hyväksymisestä 60 vrk:n kuluessa kertomuksen saapumisesta maaseutuosastolle.

Päätöksestä ilmenevät tarkastusajankohtana tilalla olleista eläimistä seuraavat tiedot:

- eläinlaji
- tuotantosuunta (esim. maito, liha, porsastuotanto)
- eläinten lukumäärä.

Mikäli tilalla on tavanomaista eläintuotantoa ilmoitetaan todistuksessa tavanomaisista eläimistä vastaavat tiedot.

Päätös toimii todistuksena valvontajärjestelmään kuulumisesta ja tuotantotarkastuksen hyväksymisestä. Päätöstä ei kuitenkaan voida käyttää tuotesertifikaattina (📖 I, 5.2).

5.2 Tuotanto-ohjeet ja oikeus käyttää viittausta luonnonmukaiseen tuotantotapaan

Toimija on valvontajärjestelmään liittyessään sitoutunut tuotanto-ohjeiden noudattamiseen. Toimija saa jatkuvasti markkinoida tuottamia tuotteita tai kasvattamia eläimiä ja niistä saatavia tuotteita luonnonmukaiseen maataloustuotantoon viittaavin myyntiväittämin ja merkinnöin.

Toimijan vastuulla on, että hänen luovuttamansa tuotteet/eläimet täyttävät kaikissa tilanteissa niitä vastaavat luonnonmukaisen tuotannon vaatimukset. Mikäli toimija katsoo tai epäilee, ettei tuote täytä luonnonmukaisen tuotannon vaatimuksia on tästä ilmoitettava TE –keskuksen maaseutuosastolle. Toimija on myös velvollinen ilmoittamaan seuraamustapauksista kirjallisesti tuotteiden ostajalle, esimerkiksi meijerille tai pakkaamolle.

Toimijan luovuttaessa tuotteita/eläimiä tilaltaan, tulee niitä ostajan niin vaatiessa seurata toimijan allekirjoittama vakuutus siitä, että kyseiset tuotteet/eläimet ovat luonnonmukaisesti tuotettu- ja/kasvatettuja (malli liitteenä). Vakuutuksen mukaan tulee liittää myös jäljennös viimeisimmästä tuotantotarkastuspäätöksestä.

Lähetettäessä eläimiä teuraaksi tulee tällaisen vakuutuksen kuitenkin yllä mainitusta poiketen aina seurata eläimiä. Eläinten korvanumerot tai muut tunnisteet tulee ilmetä vakuutuksesta.

Oikeus käyttää viittausta luonnonmukaiseen tuotantotapaan tuotteiden merkinnöissä alkaa valvontajärjestelmään hyväksymispäivämäärästä ja on voimassa siihen päivämäärään asti, jolloin päätös toimijan eroamisesta/erottamisesta valvontajärjestelmästä on tehty.

Tavanomaisesta tuotannosta peräisin olevien eläinten kohdalla on noudatettava siirtymävaihetta ennen kuin niitä tai niistä saatavia tuotteita on lupa markkinoida luonnonmukaisesti tuotettuina (📖 II, 2.2, eläinkohtaiset siirtymävaiheet). Siirtymävaiheen alkaminen voidaan laskea alkavaksi aikaisintaan hakemuksen saapumispäivämäärästä TE -keskuksen maaseutuosastolle.

5.3 Muutokset tilan toiminnassa tai olosuhteissa

5.3.1 Uusi tuotantosuunta

Mikäli toimija haluaa liitettäväksi valvontajärjestelmään uuden tuotantosuunnan on toimijan tehtävä siitä erillinen hakemus luomuvalvontalomakkeen 1 täydennyslomakkeella 1d.

5.3.2 Muut muutokset

Mikäli tilan toiminnassa tai siihen vaikuttavissa olosuhteissa tapahtuu olennaisia muutoksia, tulee toimijan tehdä niistä kirjallinen ilmoitus TE -keskuksen maaseutuosastolle. Ilmoitus on tehtävä 14 vuorokauden kuluessa muutoksesta.

Olennaisia muutoksia ovat:

- Luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään merkityn toimijan vaihtuminen. Uudelta toimijalta edellytetään kirjallista sitoumusta valvontajärjestelmään liittymisen ehtoihin.
- Maatilan tai sen osien omistus-, vuokra- tai hallintaoikeuden muutokset.
- Jonkin tuotantosuunnan luonnonmukaisen tuotannon lopettaminen.

Toimijan erotessa luonnonmukaisen maataloustuotannon valvontajärjestelmästä, tulee hänen myös tässä tapauksessa jättää kirjallinen ilmoitus TE -keskuksen maaseutuosastolle.

Ilmoitus olennaisesta muutoksesta tehdään luomuvalvontalomakkeella 10.

Osoitteenmuutosilmoitus tehdään kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle.

6. SEURAAMUKSET JA MUUTOKSENHAKU

6.1 Seuraamukset

Liittyessään valvontajärjestelmään sitoutuu toimija noudattamaan annettuja tuotanto-ohjeita sekä hyväksyy tuotanto-ohjeiden rikkomisesta aiheutuvat seuraamukset.

Seuraamuksista säännönvastaisuuksien tapahduttua määrätään neuvoston asetuksessa, Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetussa laissa (1100/94, muutettu lailla 273/03) sekä sen nojalla annetussa MMM:n asetuksessa 346/00.

TE -keskuksen maaseutuosasto voi antaa kirjallisen huomautuksen, päättää markkinointikiellosta tai valvontajärjestelmästä erottamisesta. Tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta aiheutetusta luonnonmukaista maataloustuotantoa koskevien sääntöjen ja määräysten rikkomisesta voi tuomioistuimien määrätä sakkorangaistuksen.

Huomautus on kirjallinen kehoitus puutteen korjaamiseksi. Huomautusta on noudatettava määräajassa ja se voi edellyttää uutta tarkastusta. Huomautuksen noudattamatta jättäminen johtaa tavallisesti markkinointikieltoon.

Markkinointikielto tarkoittaa tuotteiden markkinoille pääsyn estämistä luonnonmukaisesti tuotettuna tai luonnonmukaiseen tuotantoon viittaavien merkintöjen poistamista tuotteista. Markkinointikielto annetaan määräajaisena ja se on peruttava, jos puutteellisuus on poistettu tai jos sillä ei ole enää kiellon kannalta merkitystä. Markkinointikielto voidaan toteuttaa myös eläimen/lohkon siirtämävaiheeseen palauttamisella. Toimija on velvollinen ilmoittamaan tuotteiden ostajille kirjallisesti saamastaan markkinointikiellosta.

Tila voidaan poistaa luonnonmukaisen maataloustuotannon rekisteristä joko kokonaan tai tietyn tuotantosuunnan osalta määräajaksi. Toimija voi liittyä uudestaan valvontajärjestelmään määräajan jälkeen.

KTTK voi poistaa toimijan valvontajärjestelmästä, mikäli valvonnasta säädettyjä maksuja ei ole maksettu.

6.2 Muutoksenhaku

TE -keskuksen maaseutuosaston päätöksiin saa hakea muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan 30 päivän kuluessa siitä päivästä jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätöksestä voi edelleen hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

II LUONNONMUKAISEN ELÄINTUOTANNON PERIAATTEET

1. YLEISET PERIAATTEET

Eläintuotanto on tärkeä osa luonnonmukaista maatilakokonaisuutta. Rehukasvien viljely monipuolistaa viljelykiertoa ja vastavuoroisesti eläimet tuottavat eloperäistä lannoitetta maaperälle. Eläinten kasvatusta ilman peltoalaa ei ole luonnonmukaisen tuotannon periaatteiden mukaista.

Eläintuotannon ja kasvinviljelyn on muodostettava sellainen kokonaisuus, jossa toteutuvat kestävä maataloustuotannon periaatteet. Myös ympäristön saastumista tulee kaikin tavoin välttää. Eläinten lukumäärä on siis suhteutettava käytettävissä olevaan pinta-alaan. Näin vältetään liiallista laiduntamiselta, ja karjanlannan levitys voi tapahtua mahdollisimman vähin ympäristövaikutuksin.

1.1 Yleisiä vaatimuksia

Tässä osassa on annettu yksityiskohtaiset ohjeet siitä, miten nautoja, hevosia, sikoja, lampaista, vuohia ja siipikarjaa (kanat, helmikanat, ankat, myskisorsat, myskisorsa-ankat, kalkkunat ja hanhet) tulee kasvatusta, jotta niitä tai niistä saatuja tuotteita saisi markkinoida luonnonmukaisesti tuotettuina. Ohjeet ovat vähimmäisvaatimuksia, joita edellä mainittujen eläinlajien kasvattajien on vähintään noudatettava.

1.1.1 Eläinsuojelusäädökset

Luonnonmukaisessa eläintuotannossa on noudatettava eläinsuojelusäädöksiä, jollei luonnonmukaisesta eläintuotantoa koskevissa säädöksissä aseteta toiminnalle tiukempia vaatimuksia.

1.1.2 Geneettisesti muunnetut organismit

Geneettisesti muunneltujen organismien (GMO) ja/tai tällaisista organismeista johdettujen tuotteiden käyttö on kielletty luonnonmukaisessa tuotannossa. Poikkeuksena ovat eläinlääkkeet, joissa GMO:t tai niiden johdannaiset sallitaan.

GMO:illa tarkoitetaan kaikkia eläviä ja lisääntymiskykyisiä mikrobeja, kasveja ja eläimiä, joiden perimää on muutettu geenitekniikan avulla.

GMO-johdannaisella tarkoitetaan ainetta, joka on joko tuotettu GMO:eista tai se on GMO:ien tuotama, muttei itse sisällä geneettisesti muunnettuja organismeja.

GMO:ja ja GMO-johdannaisia ei saa käyttää elintarvikkeina, elintarvikkeiden ainesosina (myös lisä- ja aromiaineet), valmistuksen apuaineina (myös uuttoliuottimet), rehuina, rehuseoksina, rehuaineina, rehun lisäaineina, rehujen valmistuksen teknisinä apuaineina, eläinten ruokinnassa käytettävissä tuotteina, kasvinsuojeluaineina, lannoitteina, maanparannusaineina, siemeninä, kasvullisena lisäysaineistona eikä eläiminä.

1.1.3 Vuorottelu tuotantotapojen välillä

Eläintuotanto, jossa samaa eläinlajia kasvatetaan vuoroin luonnonmukaisella ja tavanomaisella tuotantotavalla, on kielletty.

Talviaikaan tapahtuva kausiluontoinen eläintuotanto voidaan sallia mikäli tilalla on edellytykset myös ympärivuotiseen eläintuotantoon. Kausiluontoinen, kesäaikaan tapahtuva luonnonmukainen eläintuotanto on sallittu.

1.2 Eläintuotannon suhde peltoalaan

Luonnonmukaista eläintuotantoa ei voida harjoittaa ilman yhteyttä luonnonmukaisessa viljelyksessä olevaan peltoalaan, jonne eläinten tuottama lanta voidaan levittää (karjanlantaa käsitellään kappaleessa 8). Luonnonmukaista eläintuotantoa harjoittavan tuotantoyksikön koko peltoalan tulee olla luonnonmukaisessa tuotannossa tai siirtymässä siihen.

1.3 Eläinten kasvatus eri tuotantotavoin

Sekä luonnonmukaisesti että tavanomaisesti kasvatettavia eläimiä saa pitää tilalla ainoastaan siinä tapauksessa, että ne ovat eri eläinlajeja. Mikäli tilalla kasvatetaan eläimiä eri tuotantotavoin tulee eläintuotanto jakaa luonnonmukaiseen ja tavanomaiseen tuotantoyksikköön.

Tuotantoyksiköt määritellään valvontajärjestelmään hakeuduttaessa. Eri tuotantotavoin kasvatettavia eläimiä on pidettävä erillisissä rakennuksissa tai rakennuksen osissa ja ulkoalueilla. Luonnonmukaisessa tuotannossa käytettävien tuotantopanosten sekä tuotettujen tuotteiden varastojen tulee olla selkeästi erottu vastaavista tavanomaiseen tuotantoon käytettävistä varastoista.

Tavanomaisesta eläintuotannosta on pidettävä luonnonmukaista tuotantoa vastaavia muistiinpanoja tilalle hankittujen tuotantopanosten, tilalta luovutettujen maataloustuotteiden ja eläimiä koskevien tietojen osalta (📖 osa I, 3.1, kohdat 1, 2 ja 3). Nämä muistiinpanot tarkastetaan luonnonmukaisen tuotannon tarkastuksen yhteydessä.

Tavanomaisesti kasvatettujen eläinten laiduntaminen luonnonmukaisesti hoidetuilla laitumilla

Tavanomaisesti kasvatettuja eläimiä voidaan laiduntaa luonnonmukaisesti hoidetuilla laitumilla (luonnonmukaisessa yksikössä) seuraavin edellytyksin:

- eläinten laiduntamiseen on TE -keskuksen maaseutuosaston lupa;
- tavanomaisesti kasvatettuja eläimiä voidaan yhtäjaksoisesti laiduntaa luonnonmukaisesti viljelyillä lohkoilla enintään laidunkauden ajan;
- eri tuotantotavoista peräisin olevien eläinten tulee laiduntaa aluetta vuorotellen, eli luonnonmukaisesti kasvatettuja eläimiä ei voida laiduntaa alueella samanaikaisesti tavanomaisesti kasvatettujen eläinten kanssa;
- tavanomaisesti kasvatetut eläimet ovat peräisin laajaperäisestä tuotannosta.

Luonnonmukaisessa tuotantoyksikössä laiduntavien tavanomaisesti kasvatettujen eläinten tulee olla peräisin laajaperäisestä tuotannosta. Laajaperäisessä tuotannossa eläintiheys voi olla enintään 2 eläinyksikköä (ey) toimijan hallinnassa olevaa peltohehtaaria kohti. Tilan laajaperäisyyttä ei voida lisätä lannanlevityssopimuksiin kuuluvilla aloilla. Laajaperäisyyttä määriteltäessä voidaan peltohehtaareihin laskea kuitenkin tilan luonnonmukaisen ja tavanomaisen tuotantoyksikön peltohehtaarit. Tällöin tulee huomioida, että eläinten määrään on laskettava myös tilan kaikki eläimet.

Edellä mainittujen ehtojen täyttyessä, luonnonmukaisilla laitumilla laiduntavat tavanomaisesti kasvatetut eläimet voivat olla peräisin myös tilan ulkopuolelta.

Eläinyksiköiksi muuntaminen tapahtuu Taulukon 1 mukaisesti.

Yhteislaitumet

Luonnonmukaisesti kasvatettujen eläimien vieminen perinteisille yhteislaitumille samanaikaisesti tavanomaisesti kasvatettujen eläinten kanssa on mahdollista seuraavin edellytyksin:

- laiduntamiseen on haettu TE -keskuksen ennakkoon myöntämä lupa;
- yhteislaitumena käytettävää laidunalueita ei ole käsitelty muilla kuin neuvoston asetuksen liitteessä II sallituilla aineilla vähintään kolmeen vuoteen (esimerkiksi maatalousviranomaisen lausunto);

- muiden alueella laiduntavien eläinten tulee olla laajaperäisesti kasvatettuja (📖 edellinen kohta);
- luonnonmukaisesti kasvatetut eläimet pystytään selkeästi erottamaan muista laitumella olevista eläimistä (selkeä merkintäsystemi).

2. SIIRTYMÄVAIHE

2.1 Eläintuotantoon tarkoitetut maat

Siirtymävaiheen suunnitelmaa laadittaessa tulee huomioida, että lohkokohtaisten siirtymävaiheiden jälkeen tuotantoyksikön koko viljelyalan tulee olla luonnonmukaisella tuotantotavalla viljeltyä. Siirtymävaihe- ja viljelytapavaatimus koskee myös sellaisia alueita, jotka eivät ole osana viljelykiertosuunnitelmaa, mutta joilta eläimet saavat rehua, esimerkiksi luonnon- ja metsälaitumet.

Siirtymävaiheen lyhentäminen sikojen tai siipikarjan osalta

Edellä mainitusta poiketen sikojen ja siipikarjan käytössä oleville laitumille, ulkotarhoille ja –jaloittelualueille voidaan hakea siirtymävaiheen lyhennystä. TE -keskusten maaseutuosaston myöntämällä luvalla voidaan siirtymävaihetta lyhentää kahdesta vuodesta yhteen vuoteen.

Mikäli toimija voi osoittaa (esimerkiksi maatalousviranomaisen lausunnolla), ettei alueilla ole käytetty muita kuin luonnonmukaisessa viljelyssä sallittuja tuotantopanoksia tai alueita ei ole käsitelty lainkaan viimeisen kolmen vuoden aikana, voidaan siirtymävaihetta edelleen anoa lyhennettäväksi kuuteen kuukauteen.

Kiinteä- ja tiivispohjaisilta tai muilta ulkotarhoilta tai -jaloittelualueilta, joiden maaperästä eläin ei pysty hankkimaan ravintoa, ei vaadita siirtymävaiheen noudattamista.

2.2 Eläimet ja eläintuotteet

Eläinten hankinnalle asetetut rajoitukset ja näin ollen siirtymävaihesäädökset eivät koske luonnonmukaista alkuperää olevia eläimiä. Luonnonmukaista alkuperää olevien eläinten osalta joudutaan kuitenkin noudattamaan siirtymävaihetta, mikäli ne joudutaan palauttamaan takaisin siirtymävaiheeseen (esimerkiksi hoitokertojen ylittyessä tai seuraamuksena tuotanto-ohjeiden rikkomustapauksissa).

Toimijan hankkiessa eläimiä tavanomaisesta tuotannosta, on näiden eläinten kohdalla noudatettava alla määritellyjä siirtymävaiheita. Siirtymävaiheet ovat vähimmäisaikoja, joiden ajan eläimiä on kasvatettava luonnonmukaisesti, ennen kuin eläimiä tai eläintuotteita voidaan markkinoida luonnonmukaisesti tuotettuina. Siirtymävaiheen pituus määräytyy eläinlajin ja käyttötavan mukaisesti:

- lihantuotantoon käytettävät hevos- ja nautaeläimet **12 kuukautta ja joka tapauksessa vähintään ¾ niiden elämästä**
- lampaat, vuohet **6 kuukautta**
- siat **6 kuukautta**
- maidontuotantoon käytettävät eläimet **6 kuukautta** *
- siipikarja lihantuotantoon alle kolmen päivän ikäisinä tilalle tuotuna **10 viikkoa****
- siipikarja munantuotantoon **6 viikkoa** *

* Siirtymävaiheen pituudet eläimistä saatavalle tuotteelle, maidolle ja munille.

** Lihasiipikarjan kohdalla huomioitava lajikohtaiset vähimmäisteurasiät, ennen siipikarjanlihan myymistä luonnonmukaisesti tuotettuna (📖 II, 4.5.1).

Valvontajärjestelmään liittymisen jälkeen syntyneet eläimet voidaan katsoa alkuperältään luonnonmukaisesti kasvatetuiksi eläimiksi, vaikka ne olisivat vielä siirtymävaiheessa olevien emojen jälkeläisiä.

Eläinperäisten siirtymävaihetuotteiden markkinointi

Siirtymävaiheen aikana eläinperäiset rehut, eläimet sekä niistä saatavat ihmisravinnoksi ja eläinten rehuksi käytettävät tuotteet tulee markkinoida tavanomaisesti tuotettuina. Edellä mainittuja tuotteita ei siis voida markkinoida siirtymävaiheeseen viittaavin merkinnöin.

Tilalla tuotettua siirtymävaiheessa olevaa eläinperäistä tuotetta, jota käytetään tilan omien eläinten ravinnoksi, voidaan pitää siirtymävaiheena. Esimerkiksi juotettaessa siirtymävaiheessa olevan lehmän maitoa vasikoille, voidaan maito katsoa vasikoiden rehuna siirtymävaiheeksi.

2.3 Kasvi- ja eläintuotannon samanaikainen siirtäminen

Mikäli luonnonmukaiseen tuotantoon siirtyminen aloitetaan rehuntuotantoon käytettävien peltojen ja eläinten osalta samanaikaisesti, voidaan siirtymävaiheen kokonaispituutta koko yksikön tuotannon osalta lyhentää 24 kuukauteen. Poikkeusta sovelletaan ainoastaan yksikössä siirtymisen aloittamisvaiheessa olleisiin peltoihin, eläimiin ja eläimille syntyneisiin jälkeläisiin. Poikkeuksen hyödyntäminen edellyttää vähintään 50 prosentin rehuomavaraisuutta.

Kasvi- ja eläintuotannon samanaikainen siirtäminen antaa mahdollisuuden poiketa siirtymävaiheen aikana luonnonmukaisen eläintuotannon ruokintavaatimuksista. Muiden tuotantolosuhdevaatimusten tulee täytyä siirtymävaihetta aloitettaessa. Yksikössä syntyvä rehu voidaan käyttää eläinten rehuksi siirtymävaiheessa vaikka tavanomaiselle ja siirtymävaihehulle asetetut määrät ylittyvätkin. Ensimmäisenä siirtymävaihevuonna voidaan siis poiketa tavanomaiselle, siirtymävaihe ja luonnonmukaiselle rehulle asetetuista vaatimuksista. Toisena vuonna voidaan poiketa siirtymävaihe- ja luonnonmukaisen rehun määrille asetetuista vaatimuksista. Toisena vuonna on kuitenkin noudatettava vaatimuksia tavanomaisesti tuotetun rehun enimmäismääristä.

Kahden vuoden kuluttua siirtymävaiheen aloittamisesta astuvat luonnonmukaisen eläintuotannon vaatimukset voimaan ilman poikkeuksia. Tästä eteenpäin eläinten ruokinnassa tulee noudattaa kappaleessa 4 annettuja ohjeita.

Eläimiä tai niistä saatavia tuotteita ei voida markkinoida luonnonmukaisesti tuotettuina ennen 24 kuukauden siirtymävaiheen täyttymistä. Eläinten siirtymäsäädösten osalta kokonaissiirtymäsääntö tuo siis poikkeuksen siirtymisen jälkeen syntyneiden eläinten osalta siltä osin, että vaikka ne ovat alkuperältään luonnonmukaisesti kasvatettuja eläimiä, ei niitä tai niistä saatavia tuotteita voida markkinoida ennen siirtymävaiheen täyttymistä. Toisena poikkeuksena voidaan yksikössä siirtymävaiheen aloittamisvaiheessa olleisiin nautoihin soveltaa 24 kuukauden siirtymävaihetta ($\frac{3}{4}$ osaa elämästä luonnonmukaisessa kasvatuksessa vaatimuksen sijaan). Yksikköön myöhemmin hankittavien tavanomaisten nautojen osalta on noudatettava kohdan 2.2 siirtymävaiheen pituuksia.

3. ELÄINTEN ALKUPERÄ

Valittaessa rotuja tai linjoja luonnonmukaiseen tuotantoon on otettava huomioon eläinten kyky sopeutua paikallisiin olosuhteisiin, niiden elinvoimaisuus ja taudinvastustuskyky. Alkuperäisrotujen ja -linjojen käyttö on suositeltavaa.

Rotujen, joiden yksilöt eivät kykene luonnollisella tavalla lisääntymään (astumaan ja synnyttämään) käyttö on kielletty.

Pääsääntö

Tilalla olevien eläinten tulee olla peräisin luonnonmukaisesta tuotannosta. Tuotantosääntöjä tulee noudattaa koko niiden eliniän ajan, syntymästä kuolemaan.

Poikkeukset koskien tavanomaisesti kasvatettujen eläinten hankintaa

Luonnonmukaiseen tuotantoon siirtyminen

Aloittaessaan luonnonmukaista eläintuotantoa voi toimija TE -keskuksen maaseutuosaston luvalla siirtää tilallaan olevat tavanomaisesti kasvatetut eläimet luonnonmukaiseen tuotantoon. Näiden eläinten osalta tulee toimijan noudattaa eläinlaji- ja tuotantosuuntakohtaisia siirtymävaiheen pituuksia. Siirtymävaiheen umpeuduttua eläimiä tai eläintuotteita voidaan markkinoida luonnonmukaisesti tuotettuina.

Poikkeukselliset olosuhteet

Tavanomaisesta tuotannosta on mahdollista hankkia eläimiä tapauksissa, joissa eläinten kuolleisuus on suuri tautien tai poikkeuksellisten olosuhteiden seurauksena. Tällöinkin tulee ensisijaisesti hankkia luonnonmukaisesti kasvatettuja eläimiä.

Tavanomaisesti kasvatettujen eläinten hankkimiseen poikkeuksellisten olosuhteiden seurauksena on toimijan haettava lupaa TE -keskuksen maaseutuosastolta.

Jalostuseläinten hankinta

Jos sopivia luonnonmukaisesti tuotettuja eläimiä ei ole saatavilla, voi toimija anoa TE -keskuksen maaseutuosaston lupaa hankkia tavanomaisesti kasvatettuja eläimiä jalostustarkoitukseen. Tällöin voidaan luonnonmukaiseen tuotantoon vuosittain hankkia poikimattomia naaraspuolisia eläimiä seuraavasti:

- enintään 10 prosenttia täyskasvuisten hevos- ja nautaeläinten määrästä
- alle 10 hevosen tai naudan yksiköissä enintään yksi eläin vuodessa
- enintään 20 prosenttia täysikasvuisten sikojen, lampaiden ja vuohien määrästä
- alle viiden sian, lampaan tai vuohen yksiköissä enintään yksi eläin vuodessa.

Täysikasvuisten eläinten määrään lasketaan siitokseen käytettävät urokset sekä poikineet naaraat.

Mahdollisuus korotettuun prosenttilukuun

Yllä mainittuja prosenttilukuja korottaa enintään 40 prosenttiin asti TE -keskuksen maaseutuosaston myöntämällä luvalla. Lupa voidaan hakea mikäli kyseessä on jokin seuraavista perusteista:

- eläintuotannon merkittävä laajentaminen
- rodun vaihtaminen
- eläintuotannossa tapahtuva uusi erikoistuminen
- hankittavat eläimet ovat alkuperäisrotua.

Lupaa haettaessa tulee esittää perustelut suunnitelluille toimenpiteille. Hankittavien eläinten tulee olla poikimattomia naaraita (ei koske alkuperäisrotuja)

Alkuperäisrotujen osalta korotettua prosenttilukua voidaan hakea, mikäli hankittavat eläimet ovat alkuperäisrotujen erityistuen piiriin hyväksytyä rotua. Näitä rotuja ovat suomenkarja (länsisuomalainen, itäsuomalainen ja lapin lehmä), suomenlammas, suomenvuohi ja suomenhevonen. Yllä mainitusta poiketen alkuperäisrotuun kuuluvan eläimen ei tarvitse täyttää poikimattoman naaraan vaatimusta, vaan hankittavat eläimet voivat olla myös poikineita naaraita.

Siitosurosten hankinta tavanomaisesta tuotannosta on sallittua ilman erillistä lupamenettelyä. Eläimet tulee kasvattaa ja ruokkia luonnonmukaisen tuotannon ohjeiden mukaisesti tilalle saapumisesta lähtien.

Muodostettaessa laumaa tai parvea ensimmäistä kertaa

Muodostettaessa laumaa tai parvea ensimmäistä kertaa, voi toimija hankkia tavanomaisesti kasvatettuja eläimiä TE -keskuksen maaseutuosastolta ennakkoon haetulla luvalla. Tämä poikkeuslupa on voimassa toistaiseksi. Lupa tulee hakea ennen eläinten hankkimista. Edellytyksenä on, että luonnonmukaisesti kasvatettuja eläimiä ei ole saatavilla riittävästi, ja hankittavat eläimet täyttävät seuraavat ehdot:

- munantuotantoon tarkoitetut kananuorikot ja lihantuotantoon tarkoitettu siipikarja ovat alle kolmen päivän ikäisiä,
- nuoret siitospuhvelit ovat alle kuuden kuukauden ikäisiä,
- jalostukseen tarkoitetut vasikat ja varsat on kasvatettu luonnonmukaisesti vieroituksesta lähtien ja ne ovat alle kuuden kuukauden ikäisiä,
- jalostukseen tarkoitetut karitsat ja kilit on kasvatettu luonnonmukaisesti vieroituksesta lähtien ja ne ovat alle 60 päivän ikäisiä,
- jalostukseen tarkoitetut porsaas on kasvatettu luonnonmukaisesti vieroituksesta lähtien ja ne painavat alle 35 kg.

Tavanomaisesti kasvatettujen sikojen ja siipikarjan hankkiminen

Porsaiden, kananuorikoiden ja lihantuotantoon tarkoitettujen siipikarjan kasvatukseen voi TE -keskuksen maaseutuosasto myöntää toimijalle vuosittaisen luvan tavanomaisesti kasvatettujen eläinten hankkimiseksi. Lupa myönnetään tietylle määrälle eläimiä. Luvan saaminen edellyttää, ettei luonnonmukaisesti kasvatettuja eläimiä ole saatavilla ja eläimet täyttävät seuraavat ehdot:

Siat

Tavanomaisesta tuotannosta on mahdollista hankkia jalostukseen tarkoitettuja alle 35 kg painoisia porsaita. Porsaita on hoidettava luonnonmukaisesti vieroituksesta lähtien. Poikkeuslupa voidaan myöntää 31.7.2006 päättyvän siirtymäkauden aikana.

Siipikarja

Munantuotantoon tarkoitettujen kananuorikoiden ja lihantuotantoon tarkoitettujen siipikarjan on oltava alle kolmen päivän ikäisiä. Poikkeus on voimassa toistaiseksi.

Alle kolmen päivän ikävaatimuksesta on kuitenkin mahdollisuus vielä toistaiseksi poiketa seuraavasti:

Tilalle voidaan hankkia tavanomaista alkuperää olevia alle 18 viikon ikäisiä nuorikoita 31.12.2005 asti myönnetyllä poikkeusluvalla.

Vuoden 2006 alusta alle 18 viikon ikäisten tavanomaisten nuorikoiden hankintaehdot tiukkenevat. Luonnonmukaiseen tuotantoon voidaan edelleen hankkia alle 18 viikon ikäisiä nuorikoita, mutta näiden nuorikoiden kasvatuksessa tavanomaisessa tuotantoyksikössä on 31.12.2005 lähtien noudatettava luonnonmukaisen tuotannon tuotanto-ohjeita ruokinnan ja eläinlääkinnän osalta (Tuotanto-ohjeen kappaleet 4 ja 5). Kesken kasvatuserän rehustusta ei vaadita vaihdettavaksi, joten käytännössä vaatimusta on alettava noudattaa sellaisten vuodenvaihteessa kuoriutuvien untuvikkojen osalta, joiden ruokinta aloitetaan 31.12.2005 tai myöhemmin.

Nuorikoiden hankintaluvan myöntämisen edellytyksenä on luomutuottajan ja poikaskasvattajan välinen kirjallinen sopimus (vastaa sopimusta rahtikuivauksesta). Poikasten kasvattajan ja luomutuottajan tulee sopia luomutuotannon vaatimusten täyttämisestä kasvatuserää koskevien muistiinpanojen, ruokinnan ja eläinlääkinnän osalta, muistiinpanojen luovuttamisesta erän mukana vastaanottajalle sekä tarvittaessa luomutarkastuksen sallimisesta poikaskasvatustilalla, mikäli kasvatuksessa on parhaillaan luomutuotantoon tarkoitettuja nuorikoita.

Ennen tarkempien nuorikkokasvatusta koskevien ohjeiden valmistumista, voidaan luonnonmukaisesti tuotantoa harjoittavalla tilalla kasvattaa luomunuorikoita edellä mainituilla tavanomaisella kasva-

tukselle asetetuilla vaatimuksilla. Toisin sanoen nuorikoiden kasvatuksessa on noudatettava luonnonmukaisen tuotannon vaatimuksia ruokinnan ja eläinlääkinnän osalta. Kasvatusolosuhteiden vähimmäisvaatimuksena on noudatettava voimassa olevia eläinsuojelusäädöksiä. Erityisiä luomutuotannon asettamia vaatimuksia rakennusten tai ulkoilun osalta ei nuorikkokasvatuksessa toistaiseksi vaadita. Alkuperävaatimuksen mukaisesti linnut on tässä tapauksessa hankittava tilalle alle kolmen päivän ikäisinä.

4. RUOKINTA

Luonnonmukaisessa tuotannossa eläinten ruokinnassa pyritään huomioimaan niiden ravinnontarpeet ja hyvinvointi. Näin menettelemällä voidaan saavuttaa korkealaatuiset tuotteet ja pitkäkestoisen tuotanto.

Eläinten ruokinnassa ei ole sallittua käyttää antibiootteja, kokkidiostaatteja, lääkkeenkaltaisia aineita, kasvunestäjiä tai muita kasvun- ja tuotannon edistämiseen tarkoitettuja aineita.

Eläinten pakkosyöttö on kielletty.

Tässä kappaleessa rehun kuiva-aineella tarkoitetaan maataloudesta peräisin olevan rehun kuiva-ainetta. Kuiva-aineeseen lasketaan eläinten saaman karkea-, väki- ja täydennysrehujen sisältämä kuiva-aine. Rehuun lisättyjä kivennäisiä ei lasketa mukaan maataloudesta peräisin olevan rehun kuiva-aineeseen.

Pääsääntö

Eläimet on ruokittava luonnonmukaisesti tuotetuilla rehuilla. Käytettävien rehujen tulee olla omassa luomuyksikössä tuotettuja. Mikäli luonnonmukaisesti tuotettuja rehuja joudutaan hankkimaan yksikön ulkopuolelta, tulee ne hankkia luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään kuuluvalta toiselta tilalta ja/tai yrityksestä.

Kasvinsyöjien (naudat, lampaat, vuohet ja hevoset) ruokinnan osalta edellytetään 50 prosentin rehuomavaraisuutta. Mikäli tämä ei toteudu omassa luomuyksikössä tuotetuilla rehuilla, voidaan omavaraisuusprosenttiin laskea myös luonnonmukaisessa tuotannossa olevalta yhteistyötilalta saadut rehut. Teollisia rehuja ei voida laskea mukaan omavaraisuusprosenttiin.

Tavanomaisen rehun käyttö siirtymäkaudella 24.8.2000 – 24.8.2005

Tavanomaisesti tuotettujen rehujen sallittu enimmäisosuus vuotuisesta rehukulutuksesta on nautoilla, lampailta, vuohilla ja hevosilla 10 prosenttia rehun kuiva-aineesta laskettuna. Vastaava prosentti sioilla ja siipikarjalla on 20 prosenttia rehun kuiva-aineesta laskettuna. Päiväannoksesta laskettuna ei tavanomaisten rehujen osuus saa ylittää 25 prosenttia rehun kuiva-aineesta.

Eläinlaji	Päiväannoksesta tavanomaista rehua, %:na kuiva-aineesta	Vuotuisesta rehukulutuksesta tavanomaista rehua, %:na kuiva-aineesta
nauta, lammas, vuohi, hevonen	enintään 25	enintään 10
sika, siipikarja	enintään 25	enintään 20

Tavanomaisesti tuotettujen rehujen käyttö edellä mainituilla prosenteilla on sallittu 24.8.2005 asti kestävä siirtymäkauden ajan. Tavanomaisesti tuotetun rehun käyttö edellyttää, että toimija voi osoittaa, ettei luonnonmukaisesti tuotettua rehua ollut saatavilla rehua hankittaessa. Saatavuuteen vaikuttavina tekijöinä voidaan huomioida rehun kohtuuttomat kuljetuskustannukset tai kohtuuton hintaero tavanomaisen ja luomurehun välillä.

Poikkeus

Maa- ja metsätalousministeriö voi sallia poikkeuksellisista sääoloista kärsineillä alueilla tavanomaisten rehujen käytön yllämainittua suurempina prosentteina. Lupa myönnetään rajoitetuksi ajanjaksoksi, ja TE -keskusten maaseutuosasto soveltaa poikkeusta yksittäisiin toimijoihin.

4.1 Siirtymävaiheen rehu

Siirtymävaiherehukseksi lasketaan 2. siirtymävaihevuoden pelloilta korjattu rehu. Ensimmäisen siirtymävaihevuoden pelloilta korjattu rehu lasketaan tavanomaiseksi. Päiväannos voi sisältää keskimäärin enintään 30 prosenttia siirtymävaiherehua. Mikäli kaikki käytetty siirtymävaiherehu on peräisin omalta tilalta, voidaan siirtymävaiherehua käyttää päiväannoksesta keskimäärin enintään 60 prosenttia.

Prosenttiosuudet lasketaan käytetyn rehun kuiva-aineesta. Tarkastelujakso määritetään seuraavasti:

- eläimillä, joiden tuotantoelinkaari on yli vuoden (esim. lypsylehmät, emakot), tarkastelu-aika on vuosi taaksepäin tarkastusajankohdasta ja
- mikäli eläimen tuotantoelinkaari on lyhyempi kuin vuoden (esim. lihasiat), tarkastelu-aika on eläimen tilalla oloaika.

rehu	1. siirtymävaihevuosi	2. siirtymävaihevuosi kaikki SV2 rehu omalla tilalla tuotettua	2. siirtymävaihevuosi SV2 rehua hankitaan myös tilan ulkopuolelta
käyttömäärä keskimääräisen päiväannoksen kuiva-aineesta	rehu katsotaan tavanomaiseksi, katso edellinen taulukko (10 %, 20 %, 25 %)	60 %	30 %

4.2 Karkearehun osuus

Karkearehuja ovat nurmirehut, laidunruoho, naatit, viljakasvien oljet, viherjauhot (ei kuitenkaan ainoana karkearehuna) ja rehuna käytettävät juurikasvit (ei kuitenkaan peruna).

Nautojen, lampaiden, vuohien ja hevosten kasvatuksen tulee sääolosuhteiden mukaan perustua mahdollisimman paljon laiduntamiseen ja laitumien hyväksikäyttöön ruokinnassa.

Nautojen, lampaiden, vuohien ja hevosten maataloudesta peräisin olevan rehun päiväannoksen sisältämästä kuiva-aineesta on vähintään 60 prosenttia oltava karkearehua (tuoreena, kuivattuna tai ilmatiiviisti säilötynä). Nautaeläimillä tätä vaatimusta tulee noudattaa 6 kk iästä lähtien.

Karkearehun osuutta voidaan alentaa maidontuotantoon pidettävillä eläimillä 50 prosenttiin lypsykauden kolmen ensimmäisen kuukauden ajaksi. Mikäli näin halutaan menetellä tulee ruokinnan muutos kuvata eläintenhoitosuunnitelmassa.

Sikojen ja siipikarjan rehuannoksiin on lisättävä karkearehua päivittäin.

4.3 Säilörehu

Säilörehulla tarkoitetaan ilmatiiviillä säilöntämenetelmällä tehtyä rehua. Säilörehun valmistuksessa voidaan käyttää lisäaineina ja teknisinä apuaineina ainoastaan neuvoston asetuksen liitteen II D osassa lueteltuja tuotteita. Mikäli säilörehun valmistuksessa käytetään maito-, muurahais-, propioni- ja etikkahappoja on näiden käytöstä oltava selvitys eläintenhoitosuunnitelmassa.

4.4 Nuorten eläinten ruokinta

Nuorten eläinten ruokavalion tulee sisältää luonnollista maitoa vähintään:

- kolme kuukautta naudoilla ja hevosilla;
- 45 päivää lampailla ja vuohilla;
- 40 päivää sioilla.

Vasikat, varsat, karitsat, kilit ja porsaasat tulee ensisijaisesti ruokkia emänmaidolla tai saman eläinlajin maidolla. Toissijainen vaihtoehto on toisen eläinlajin tuottama maito.

Jos lisäruokinta maidolla on välttämätöntä, silloin kun emän maito ei yksinään riitä (esimerkiksi suurilla vuonueilla), voidaan eläimelle antaa tavanomaista alkuperää olevaa juomarehua (📖 II, 4.6, neuvoston asetuksen liite II, C, jakso 2). Tällöin tavanomaista alkuperää olevan rehun tulee kuitenkin pysyä sallituissa määrissä eläimen ruokavaliossa (päivittäisestä annoksesta enintään 25 %, vuotuisesta rehunkulutuksesta enintään 10 tai 20 %).

Jos eläin joudutaan, esimerkiksi emän kuollessa tai hylätessä jälkeläisensä, ruokkimaan edellä mainittuja prosentteja suuremmalla määrällä tavanomaisesta tuotannosta peräisin olevalla juomarehulla (📖 II, 4.6, neuvoston asetuksen liite II, C, jakso 2), menettää eläin luomukelpoisuutensa. Ennen kuin eläin tai siitä saatu tuote voidaan markkinoida luonnonmukaisesti tuotettuna, on eläimen kohdalla noudatettava siirtymävaihetta, joka voidaan aloittaa kun tavanomaisen rehun osuus päiväannoksesta täyttää luonnonmukaiselle tuotannolle asetetut vaatimukset. Parhaiten tästä voidaan varmistua aloittamalla siirtymävaihe vasta tavanomaisen juomarehun antamisen loputtua.

4.5 Siipikarja

Siipikarjan päivittäiseen rehuannokseen tulee sisältyä karkearehua.

4.5.1 Siipikarjan vähimmäisteurasikä

Siipikarjan kasvatuksessa tulisi suosia hitaasti kasvavia rotuja tai linjoja. Suomessa hitaasti kasvavia siipikarjarotuja tai -linjoja ei ole erikseen määriteltä, joten kasvatuksessa noudatetaan seuraavia vähimmäisteurasikiä:

- 81 vrk kananpojilla,
- 49 vrk pekinginankoilla*,
- 70 vrk myskisorsanaarailla,
- 84 vrk myskisorsauroksilla,
- 92 vrk myskisorsa-ankoilla,
- 94 vrk helmikanoilla,
- 140 vrk kalkkunoilla ja paistiksi kasvatettavilla hanhilla.

*Huom! Tavanomaisesta tuotannosta hankituilla pekinginankoilla siirtymävaihe on vähintään 10 viikkoa.

4.6 Muut sallitut rehuaineet

Kasviperaiset tavanomaisesti tuotetut rehuaineet

Siirtymäkauden 24.8.2000-24.8.2005 ajan eläinten ruokinnassa on mahdollista käyttää sallituissa määrissä (10 tai 20 %) ainoastaan neuvoston asetuksen liitteessä II C osan 1. jaksossa lueteltuja maataloudesta peräisin olevia tavanomaisesti tuotettuja kasviperaisiä rehuaineita.

Kasviperaiset luonnonmukaisesti tuotetut rehuaineet

Luonnonmukaisesti tuotettujen kasviperaisten rehuaineiden käytölle ei ole rajoituksia.

Eläinperäiset rehuaineet

Ainoastaan sellaisten eläinperäisten rehuaineiden käyttö on sallittua, jotka mainitaan neuvoston asetuksen liitteen II C osan 2. jaksossa. Tämä koskee sekä luonnonmukaista että tavanomaista alkuperää olevia eläinperäisiä rehuaineita.

4.7 Muut sallitut aineet

Kivennäisrehut

Sallitut kivennäiset ja hivenaineet on mainittu neuvoston asetuksen liitteessä II C ja D osassa.

Vitamiinit

Luonnonmukaisessa tuotannossa eläinten vitamiinitarve pyritään tyydyttämään käyttämällä luonnollisia vitamiinilähteitä. Synteettisten vitamiinien käyttömahdollisuus on määritelty eläinlajikohtaisesti:

- sikojen, siipikarjan ja hevosten ruokinnassa synteettisten vitamiinien käyttö sallitaan;
- märehitjille synteettisten A-, D- ja E-vitamiinien antaminen on sallittu siirtymäkaudella 1.5.2003 – 31.12.2005.

Muut aineet

Eläinten ruokinnassa voidaan käyttää ainoastaan neuvoston asetuksen liitteen II D osassa mainittuja entsyymejä, mikro-organismeja, säilöntäaineita, sidonta-aineita, paakkuuntumisenesto- ja sakeuttamisaineita, antioksidanteja, säilörehun valmistuksessa käytettäviä lisäaineita, tiettyjä eläinten ruokinnassa käytettyjä tuotteita ja rehujen valmistuksen teknisinä apuaineina lueteltuja tuotteita.

Liitteessä lueteltujen aineiden käyttö on sallittu vain siinä tarkoituksessa missä ryhmässä kukin aine on mainittu.

5. TAUTIEN ENNALTAEHKÄISY JA ELÄINLÄÄKINNÄLLISET HOIDOT

Luonnonmukaisessa eläintuotannossa korostuu tautien ennaltaehkäisyn merkitys. Eläinten hyvinvointia ja terveyttä edistetään:

- valitsemalla luonnonmukaiseen tuotantoon tarkoituksenmukaiset eläinrodut ja –linjat;
- hoitamalla eläimiä lajinmukaisesti;
- käyttämällä korkealaatuisia rehuja;
- mahdollistamalla eläinten säännöllinen jaloittelu ja kesäaikaan laiduntaminen;
- välttämällä liian suurta eläintiheyttä, ja siitä eläinten terveydelle aiheutuvia ongelmia.

Eläimen hyvinvoinnin kautta eläimen vastustuskyky ja luontainen immuunijärjestelmä paranevat. Näin voidaan ennaltaehkäistä infektioita ja eläinten sairastumista.

Mikäli eläin kaikesta huolimatta sairastuu tai loukkaantuu, on se viipymättä hoidettava asianmukaisesti. Tarvittaessa on eläin eristettävä eläinten hoitoon soveltuvaan tilaan. Eläimen hyvinvointi ja olosuhteet on tarkistettava riittävän usein.

5.1 Eläinlääkkeiden käyttö

Eläinlääkkeiden käytössä on luonnonmukaisessa eläintuotannossa noudatettava seuraavia sääntöjä:

- Eläinten lääkintään saa käyttää vain sellaisia lääkeaineita, jotka on Suomessa hyväksytty käytettäväksi tuotantoeläimille.

- Edellä mainitusta voidaan poiketa sellaisten rekisteröityjen homeopaattisten valmisteiden osalta, joissa lääkeaineen pitoisuus on pienempi kuin 1/10 000 (D4).
- Tilalla saa olla vain eläinlääkärin määräämiä lääkevalmisteita. Tästä syystä esim. loislääkkeiden tulee olla eläinlääkärin määräämiä.
- Lääkevalmisteiden käyttö ennaltaehkäisevästi on kielletty, lukuun ottamatta fytoterapeuttisia ja homeopaattisia lääkkeitä (mikäli valmiste on Suomessa rekisteröity). Ennaltaehkäiseväksi lääkevalmisteiden käytöksi ei katsota eläinlääkärin määräämiä hoitoja.
- Kasvun ja tuotannon edistämiseen tarkoitetut aineet (myös antibiootit, kokkidiostaatit ja muut kasvunedistämiseen tarkoitetut valmisteet) ovat kiellettyjä.
- Hormonien ja vastaavien aineiden käyttö lisääntymisen säätelyä varten (esimerkiksi kiimojen saman aikaistamiseen) tai muihin tarkoituksiin on kielletty. Hormonien käyttö yksittäisille eläimelle eläinlääkinnällisenä hoitona on kuitenkin sallittu.
- Kansallisessa lainsäädännössä pakolliseksi määrätyt eläinlääkinnälliset hoidot ja rakennuksille, laitteille tai välineille tehtävät käsittelyt sallitaan. Suomessa ei tämän ohjeen julkaisuhetkellä ole edellä mainittuja pakollisia toimenpiteitä. Vastustuskykyä vahvistavien eläinlääkkeiden käyttö on sallittua alueella, jossa tiedetään esiintyvän vastustettavia tauteja.
- Viimeisen hoitokerran jälkeen on noudatettava lääkevalmisteelle sen myyntiluvassa annettua tai lääkeaineelle eläinlääkärin määräämää varoaikaa, ennen kuin kyseisestä eläimestä saatuja tuotteita voidaan luovuttaa elintarvikkeeksi.
- Luonnonmukaisessa tuotannossa varoaika kaikille eläimistä saataville elintarvikkeille on kaksinkertainen normaaliin varoaikaan verrattuna. Mikäli valmisteen varoaika on 0 vrk, on varoaika luonnonmukaisessa tuotannossa myös 0 vrk (2*0 vrk =0 vrk).

Eläinten lääkitsemisestä on pidettävä kirjaa. Kirjanpidosta on selvittävä:

- lääkkeiden säilytyspaikka
- tilalle ostetut lääkkeet
- eläimille käytetyt lääkkeet: eläin/eläinryhmä, sairaus, hoitopäivä, hoitoaika, hoitokerta, lääkevalmiste tai -aine, varoaika ja lääkkeen myyjä

Lääkekirjanpidon tulee olla tilalla tarkastushetkellä todettavissa. Hoidetut eläimet tai eläinryhmät on oltava selkeästi tunnistettavissa varoaajan aikana.

5.2 Rajoitukset eläinlääkkeiden käytössä

Eläintä, jonka tuotantoelinkaari on yli vuoden (esim. lypsylehmät, emakot, hevoset), voidaan hoitaa lääkevalmisteilla vuoden aikana kolme kertaa. Mikäli eläin joudutaan hoitamaan lääkevalmisteilla neljä kertaa vuoden aikana, ei sitä voida enää pitää luomukelpoisena. Neljä kertaa vuoden aikana hoidettu eläin katsotaan tavanomaisesti kasvatetuksi ja sen on aloitettava siirtymävaihe alusta.

Eläintä, jonka tuotantoelinkaari on alle vuoden (esim. lihasiat ja -siipikarja) voidaan lääkitä hyväksytysti vain kerran eläimen elinaikana. Toisen lääkintäkerran jälkeen on eläimen aloitettava siirtymävaihe alusta.

Siirtymävaiheen pituudet on mainittu kohdassa 2.2.

Hoitokerraksi katsotaan kaikki yhtä sairastapausta varten annetut lääkehoidot edellyttäen, että kyseessä on saman sairauden hoito. Tarkasteluajanjakso on vuosi taaksepäin viimeisestä hoitokerrasta.

Edellä mainittuihin lääkehoitoihin ei lueta loislääkitystä, rokotteita eikä pakollisia taudinvastustusohjelmiin kuuluvia lääkityksiä.

6. KÄYTÄNNÖT ELÄINTEN HOIDOSSA

6.1 Lisääntymismenetelmät

Luonnonmukaisesti kasvatettujen eläinten lisääntymisen tulisi mahdollisimman pitkälle perustua luonnolliseen astumiseen. Muut keinohedelmöitysmuodot kuin keinosiemennys ovat kiellettyjä. Käytettäessä keinosiemennystä, on luonnonmukaisessa eläintuotannossa sallittua käyttää alkionsiirtosonnien spermaa. Tavanomaisesta tuotannosta hankittava eläin voi olla alkionsiirtoeläin.

6.2 Eläimille suoritettavat toimenpiteet

Luonnonmukaisessa eläintuotannossa on noudatettava eläinsuojelusäädöksiä, ellei tässä ohjeessa esitetä tiukempia vaatimuksia.

Luonnonmukaisessa tuotannossa ovat sallittuja seuraavat toimenpiteet:

- sian, naudon, lampaan, vuohen ja muun tuotantoeläimen korvien reijittäminen, loveaminen, tatuointi sekä korvamarkin tai mikrosirun asettaminen eläimeen ja edellä mainittujen eläinten merkitseminen muulla lyhytaikaista ja vähäistä kipua aiheuttavalla tavalla pätevän henkilön suorittamana;
- hevosen tatuointi eläinlääkärin suorittamana tai eläinlääkärin valvonnassa, mikrosirun asettaminen hevoselle pätevän henkilön suorittamana sekä hevosen merkitseminen kylmäpoltolla pätevän henkilön suorittamana;
- porsaiden kastraatio alle viikon ikäisenä avoimella leikkausmenetelmällä pätevän henkilön suorittamana;
- alle kuuden viikon ikäisen lampaan kastroidi Burdizzon-pihdeillä, pätevän henkilön suorittamana;
- vuohen, hevosen ja naudon kastroidi eläinlääkärin suorittamana.

Seuraavat toimenpiteet ovat sallittuja vain TE -keskuksen maaseutuosaston luvalla:

- naudon, lampaan ja vuohen sarvien poistaminen kirurgisin toimenpitein eläinlääkärin suorittamana sekä naudon sarven aiheen tuhoaminen alle kahden viikon ikäiseltä eläimeltä pätevän henkilön suorittamana;
- jos pitopaikassa esiintyy emakoiden nisävaurioita, alle kahdeksan päivän ikäisen porsaan hampaan terävän kärjen hiominen asianmukaisia hiomalaitetta käyttäen pätevän henkilön suorittamana;
- nenärenkaan asettaminen naudalle eläinlääkärin suorittamana;
- siitokseen käytettävän kukon taaksepäin tai sisäänpäin osoittavan varpaan katkaiseminen ensimmäiseen niveleeseen asti 72 ensimmäisen elintunnin aikana pätevän henkilön suorittamana.

Pätevällä henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jolla on riittävät tiedot kyseisen toimenpiteen suorittamistekniikasta ja riittävä taito toimenpiteen suorittamiseksi. Eläimille tehtäviin toimenpiteisiin käytettävien välineiden ja laitteiden tulee olla tarkoitukseensa sopivia, puhtaita ja toimintakuntoisia.

Muita vaatimuksia

Eläinten kasvattaminen ruokavaliolla tai olosuhteissa, jotka saattavat aiheuttaa anemian on kielletty.

Poikivaa eläintä ei saa pitää kiinni kytkettynä.

Yli viikon ikäisten vasikoiden kasvattaminen yksittäiskarsinoissa on kielletty.

Emakoita on pidettävä ryhmissä lukuun ottamatta tiineysajan loppuvaihetta ja imetysvaihetta. Porsitushäkkien käyttö on kielletty. Porsaiden pitäminen päällekkäisissä karsinoissa tai häkeissä on kielletty.

6.3 Kuljettaminen

Eläinten kuljettamisessa on noudatettava eläinsuojelusäädöksiä (eläinsuojelulaki 274/1996, asetus eläinten kuljettamisesta 491/1996 ja maa- ja metsätalousministeriön päätös 27/EEO/1996 eläinten kuljetukselle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista).

Elävien eläinten kuljetuksessa tulee eläinten sekoittuminen tavanomaisesti kasvatettuihin eläimiin estää. Eläimet tulee merkitä yksilöllisin merkinnöin tai kuljettaa erillisissä kulkuneuvonosissa erinä, jolloin kuljetuksesta tulee olla merkintä asiakirjoissa.

6.4 Eläintuotteiden tunnistaminen

Eläimet on voitava tilalla tunnistaa yksilöllisesti tai eräkohtaisesti. Tilalla olevien eläinten tulee täsmätä kirjanpidossa ilmoitettuihin eläinmääriin.

Luonnonmukaisesti markkinoitavien eläintuotteiden sekoittuminen tavanomaisiin tuotteisiin on voitava estää niiden tuotannon, valmistuksen, kuljetuksen ja kaupanpidon kaikissa vaiheissa. Tuotteet tulee kuljettaa suljetuissa pakkauksissa, säiliöissä tai ajoneuvoissa. Pakkausmerkinnöistä tulee ilmetä seuraavat tiedot:

- toimijan nimi ja osoite;
- tuotteen nimi
- valvontaviranomaisen tunnusnumero
- tarvittaessa erätunnus

Yllämainitut tiedot voidaan esittää myös saateasiakirjassa, mikäli se on kiistatta yhdistettävissä kuljetettavaan tuotteeseen. Saateasiakirjasta on käytävä ilmi myös kuljetusliikkeen tiedot.

Sulkemismenettelyä ei kuitenkaan tarvita, jos seuraavat ehdot täyttyvät:

- kuljetus tapahtuu alkutuotannon valvontajärjestelmään kuuluvan ja muun luonnonmukaisen – tuotannon valvontaan kuuluvan toimijan välillä, esimerkiksi maidontuottaja ja meijeri;
- tuotteita seuraa edellä kuvattu saateasiakirja;
- tapahtuma on kirjattu molempien toimijoiden luomusuunnitelmiin.

Ostajan näin vaatiessa tuotetta tulee aina seurata luovuttajan allekirjoittama vakuutus tuotteen luonnonmukaisuudesta. Vakuutus on kuitenkin annettava aina lähetettäessä eläimiä teuraaksi. Vakuutuksesta tulee selvitä seuraavat eläimiä koskevat tiedot:

- naudat: jokaisen yksilön EU-tunnus;
- siat: tilan tatuointinumero ja eläinten lukumäärä;
- lampaat ja vuohet: tilan tunnusnumero ja merkittyjen eläinten osalta korvanumerot.

Tämän ohjeen lopussa on malli vaatimuksenmukaisuusvakuutuksesta. Vaatimuksenmukaisuusvakuutusta voidaan käyttää myös saateasiakirjana, jos siihen kirjataan kaikki saateasiakirjalta vaaditut tiedot.

7. ELÄINSUOJAT JA ULKOILU

Eläinten pitopaikan on oltava riittävän tilava, suojaava, valoisa, puhdas ja turvallinen. Eläinten pito-paikassa tulisi myös ottaa huomioon kunkin eläinlajin tarpeet. Eläimen hyvinvointitekijät määräytyvät muun muassa eläinlajin, rodun, iän, sukupuolen ja kasvatuserän koon mukaan.

Eläintä ei saa jättää hoidotta tai hylätä. Kaikkien eläinten on saatava sopivaa ravintoa ja juotavaa ja niiden on voitava helposti päästä ruokinta- ja vedensaantipaikoille.

Eläimillä tulee olla riittävästi tilaa seisoa luonnollisessa asennossa, kääntyä ympäri ja asettua helpposti makuulle niin, että kaikki eläimet mahtuvat makaamaan yhtä aikaa. Eläimellä on oltava mahdollisuus myös hoitaa itseään ja tehdä muita lajille tyypillisiä luonnollisia liikkeitä.

Pitopaikan olosuhteet

Ilmanvaihto, -lämpötila, -suhteellinen kosteus, kaasupitoisuus ja pölytaso on pidettävä tasoilla, joista ei ole eläimille haittaa. Olosuhteiden raja-arvo suositukset on määritetty eläinsuojelusäädöksissä. Rakennuksissa tulee olla riittävästi raitista ilmaa ja luonnollista valoa.

7.1 Kaikkia rakennuksia koskevat yleiset vaatimukset

7.1.1 Sisä- ja ulkotilojen vähimmäisvaatimukset (m²/eläin)

Sisäkasvatustilojen ja ulkojaloittelualueiden vähimmäispinta-alat ovat Taulukoissa 2 ja 3.

Taulukon 2 vähimmäisvaatimuksia voivat soveltaa ne toimijat, joiden eläinsuoja on rakennettu tai rakentaminen aloitettu ennen 24.8.1999. Toimijoiden tulee anoa TE –keskuksen maaseutuosastolta lupaa poiketa siirtymäkaudella Taulukossa 3 asetetuista tilavaatimuksista. Poikkeuslupa voidaan myöntää 31.12.2010 päättyvän siirtymäkauden ajaksi (☞ II, 7.5). Mikäli toimijalla ei ole tätä poikkeuslupaa tulee hänen noudattaa Taulukon 3 vähimmäisvaatimuksia.

Taulukon 3 vähimmäisvaatimuksia sovelletaan uusiin rakennuksiin ja niihin verrattaviin laajennuksiin, joiden rakentaminen on aloitettu 24.8.1999 tai sen jälkeen. Uudeksi verrattava laajennus on silloin, kun hankkeen korjauskustannukset verrattuna muutoksen jälkeistä eläinmäärää vastaavan uudisrakennuksen maa- ja metsätalousministeriön rakentamismääräysten ja –ohjeiden (MMM-RMO E2) mukaisiin ohjekustannuksiin ovat yli 50 prosenttia.

Taulukoissa esitetyt ulkotilojen vaatimukset koskevat sellaisia ulkojaloittelualueita, joille eläimillä on vapaa pääsy sisätiloista. Ulkotilan sijaitessa erillään sisätiloista, ovat ulkotilavaatimukset vähintään sisätilavaatimusten suuruiset, lukuun ottamatta siipikarjan ulkoilutiloja (☞ II, 7.4.2).

Eläinten ulkotarhojen ja -jaloittelualueiden rakentamisessa ja niiden ylläpidossa tulee huomioida ympäristön kuormittaminen ja eläinten hyvinvointi. Eläintiheydet tulee pitää riittävän alhaisena, jotta estetään maaperän tallautuminen ja kasvillisuuden liiallinen kuluminen. Kotieläinten jaloittelualueiden sijoittamisessa ja hoidossa on myös otettava riittävästi huomioon pinta- ja pohjavesien suoje- lun tarpeet.

Ulkotarhojen ja -jaloittelualueiden vaatimuksista ja rakentamisesta on kerrottu tarkemmin maatalouden ympäristönsuojelusäädöksissä, maa- ja metsätalousministeriön rakentamismääräyksissä ja -ohjeissa (MMM-RMO C4) sekä ympäristöministeriön ohjeessa kotieläintalouden ympäristönsuojelusta (30.9.1998 tai sitä uudemmat painokset).

7.1.2 Ikkunapinta-ala

Ikkunoiden tai muun valoa läpäisevän materiaalin pinta-ala seinissä ja/tai katossa on oltava vähintään 1/20 eläinsuojan lattiapinta-alasta.

7.1.3 Kiinteän lattian osuus lattiapinta-alasta

Kiinteän lattian osuus eläinten käytössä olevasta lattiapinta-alasta tulee olla:

- vähintään ½ Taulukossa 2 tai 3 asetetuista vähimmäisvaatimuksista naudoille, sioille, lampaille ja vuohille käytettävissä eläinsuojissa,
- vähintään 1/3 Taulukossa 2 tai 3 asetetuista vähimmäisvaatimuksista siipikarjarakennuksissa.

Hevosten vähimmäispinta-ala vaatimusten osalta sallitaan vain kiinteät kuivitetut pohjaratkaisut.

7.2 Eläinsuojia koskevat vaatimukset naudoille, sioille, lampaille, vuohille ja hevosille

7.2.1 Eläinsuojat

Eläinsuojien lattiat eivät saa olla liukkaita. Vähintään puolet eläinten käytössä olevan lattiapinta-alan vähimmäisvaatimuksesta on oltava kiinteää, jossa ei ole rakoja tai ritilöitä (📖 Taulukko 2 ja 3). Eläimille tulee olla riittävän suuri, mukava, puhdas ja kuiva makuualue. Makuualueen pohjan tulee olla kiinteä ja siellä on oltava kuivitettu makuupaikka, jonne kaikki eläimet mahtuvat makuulle samanaikaisesti. Kuivikkeeksi käytetään olkea tai muuta luonnonmateriaalia.

7.2.2 Eläinten kytkeminen

Pääsääntö

Eläinten kytkyeellä kiinni kytkeminen ja eläinten pitäminen kääntymisen estävissä häkeissä, on kielletty.

Poikkeukset

Yksittäiset eläimet

Yksittäisiä eläimiä voidaan tilapäisesti kytkeä turvallisuus- tai hyvinvointisyistä. Tilanteet, jolloin eläinten tilapäiseen kytkemiseen on tarvetta, esimerkiksi siemennyksen ajaksi, kuvataan eläinten hoitosuunnitelmassa.

Vasikan saa kytkeä vain ruokinnan tai muun hoitotoimenpiteen ajaksi. Vasikkaa voidaan pitää yhtäjaksoisesti kytkettynä enintään tunnin ajan.

Nautojen kytkettyinä pitäminen pienillä tiloilla

Pienille tiloille voidaan hakea TE –keskuksen maaseutuosastolta poikkeuslupaa pitää nautoja kytkettyinä. Luvan nautojen kiinni kytkemiseen rakennuksessa, joka on rakennettu tai rakentaminen aloitettu ennen 24.08.2000, voi saada enintään kolmen vuoden määräajaksi. Lupa on määräaikainen, koska komission toimesta tullaan myöhemmin antamaan pienen tilan määritelmä. Tätä määritelmää on sen antamisen jälkeen noudatettava kaikissa jäsenvaltioissa. Ennen komission määritelmää lupa voidaan myöntää, jos tilalla pidettävien nautojen määrä on enintään 30 eläinyksikköä Taulukon 1 mukaan laskettuna.

Poikkeuslupa voidaan myöntää yli kuuden kuukauden ikäisten maidontuotantoon ja/tai emolehmätuotantoon kasvatettavien hiehojen, lehmien ja siitossonnien kytkemiseen. Lupaa ei voi saada lihantuotantoon käytettäville naudoille.

Eläinten on päästävä ulos myös talvella, vähintään kaksi kertaa viikossa (ulkotarhaan tai –jaloittelualueelle). Kesällä niiden on päästävä päivittäin laitumelle, ellei toimijalla ole poikkeuslupaa pitää nautoja laidunkaudella ulkotarhassa tai -jaloittelualueella (📖 II, 7.5).

Kytettyjen eläinten parren tulee olla riittävän pitkä ja leveä siten, että nauta voi seistä ja maata tasaisella alueella. Parren pohjan on oltava kiinteä ja kuivitettu.

Mikäli olemassa olevaa eläinsuojaa on olennaisesti muutettu, tilalle tehdään uudisrakennus tai siihen verrattava laajennus 23.8.2000 jälkeen, ei lupaa voida myöntää tai myönnetty lupa perutaan. Muutos on olennainen silloin, kun hankkeen korjauskustannukset verrattuna muutoksen jälkeistä eläinmäärää vastaavan uudisrakennuksen maa- ja metsätalousministeriön rakentamismääräysten ja –ohjeiden (MMM-RMO E2) mukaisiin ohjekustannuksiin ovat yli 50 prosenttia.

Mikäli toiminta ei enää täytä luvan myöntämisen perusteita tai neuvoston asetuksen nojalla säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia, esimerkiksi tilan nautojen lukumäärä ylittää 30 eläinyksikköä, peruetaan lupa myös tässä tapauksessa.

Nautojen kytkettyinä pitäminen siirtymäkaudella 24.08.2000 – 31.12.2010

Siirtymäkaudella 24.08.2000 – 31.12.2010 voidaan hakea poikkeuslupaa pitää nautoja kytkettyinä olemassa olevissa eläinsuojissa, jotka on rakennettu tai rakentaminen aloitettu ennen 24.8.2000.

Poikkeuslupa voidaan myöntää yli kuuden kuukauden ikäisten maidontuotantoon ja/tai emolehmä-tuotantoon kasvatettavien hiehojen, lehmien ja siitossonnien kytkemiseen. Lupaa ei voi saada lihantuotantoon käytettäville nautoille.

Eläinten on päästävä ulos myös talvella, vähintään kaksi kertaa viikossa (ulkotarhaan tai –jaloittelualueelle). Kesällä niiden on päästävä päivittäin laitumelle, ellei toimijalla ole poikkeuslupaa pitää nautoja ulkotarhassa laidunkaudella (📖 II, 7.5).

Kytkeytyjen eläinten parren tulee olla riittävän pitkä ja leveä siten, että nauta voi seistä ja maata tasaisella alueella. Parren pohjan on oltava kiinteä ja kuivitettu.

Tätä poikkeuslupaa on mahdollista hyödyntää 31.12.2010 päättyvän siirtymäkauden aikana. Lupa tulee anoa TE -keskuksen maaseutuosastolta. Anomukseen tulee liittää suunnitelma niistä muutoksista, jotka aiotaan tehdä, jotta vaaditut vähimmäisvaatimukset täyttyvät 31.12.2010 jälkeen.

Jos olemassa olevaan eläinsuojaan tehdään olennaisia muutoksia 23.8.2000 jälkeen, ei lupaa myönnetä tai myönnetty lupa peruuteta. Muutos on olennainen silloin, kun hankkeen korjauskustannukset verrattuna muutoksen jälkeistä eläinmäärää vastaavan uudisrakennuksen maa- ja metsätalousministeriön rakentamismääräysten ja –ohjeiden (MMM-RMO E2) mukaisiin ohjekustannuksiin ovat yli 50 prosenttia.

Uudisrakennuksiin ja näihin verrattaviin laajennuksiin ei voida soveltaa poikkeusta pitää nautoja kytkettyinä.

7.3 Ulkoilua koskevat vaatimukset nautoille, sioille, lampaille, vuohille ja hevosille

Pääsääntö

Luonnonmukaisesti hoidetuilla eläimillä on oltava mahdollisuus päästä laitumelle tai ulkojaloittelu-alueelle taikka ulkotarhaan. Pääsy ulos on järjestettävä aina kun se on eläimen fyysisen tilan, sääolosuhteiden tai maaperän tilan puolesta mahdollista.

Etelä-Suomessa normaali laidunkausi on kesäkuun alusta syyskuun loppuun. Pohjois-Suomessa laidunkausi on noin kuukauden lyhyempi.

Ulkojaloittelualueet tai –tarhat saavat olla katettuja, mutta ne voidaan kattaa vain osittain, enintään 75 % pinta-alasta. Katosten seinien tulee olla avoimet siten, että vain kantavat rakenteet, tarvittavat eläinaidat ja mahdolliset lintu- tai tuuliverkot sallitaan. Kolmiseinäiset eläinsuojat eivät täytä ulkojaloittelualueen tai –tarhan vaatimusta, vaan ne katsotaan sisätiloiksi.

Poikkeukset ulkoiluvaatimuksiin

Seuraavissa tapauksissa eläinten ulkoiluttamista hyvissäkään olosuhteissa ei vaadita:

1. Eläinten pääsy ulos talviaikaan

Nautojen, lampaiden ja vuohien talvikauden ulkoilutuksesta voidaan luopua mikäli niiden olosuhteet täyttävät kaikki seuraavat ehdot:

- eläimet pääsevät laidunkaudella päivittäin laitumelle,
- ulkona pitoaikaa pidennetään normaalia laidunkautta pidemmäksi,
- eläimiä ei kytketä.

Tätä poikkeusta ei voida soveltaa hevosiin.

2. Eläimen fyysinen tila:

- sairaat tai loukkaantuneet eläimet
- alle kolmen kuukauden ikäiset vasikat
- alle 10 viikon ikäiset porsaatsat
- alle viikon ikäiset karitsat, kilit ja varsat
- poikineet eläimet viikko (7 vrk) synnytyksestä
- emakot imettämisen aikana
- siemennettävät eläimet

3. Sääolosuhteet:

- erittäin kova tuuli (talvisaikaan)
- kova sade
- erittäin kova pakkanen (naudat, lampaat, vuohet)
- pakkanen (siat)
- hellepäivät, jolloin hyönteisten määrä nousee eläimiä häiritseväksi (tällöin eläimet ulkoilutetaan viileämpään vuorokauden aikaan)

4. Maaperän kunto, jolloin ulkoilua ei vaadita:

- laitumen pinta rikkoutuu siten, että laidunkasvien normaali kasvu vaarantuu
- ulkotarhat ja jaloittelualueet ovat niin liukkaaita, että eläinten loukkaantumisvaara on suuri

5. Loppulihotusvaihe

Lihantuotantoon käytettäviä nautoja, lampaita ja sikoja voidaan loppulihotusvaiheessa pitää sisätiloissa. Sisälläpitojakso voi olla enintään 1/5 eläimen elinajasta ja kaikissa tapauksissa enintään kolme kuukautta.

Poikkeuksen hyödyntäminen edellyttää tarkkaa kirjanpitoa eläinten ulkoilusta, joka tulee olla esitetävissä tuotantotarkastuksen yhteydessä.

Ulkoilu naudat

Nautojen tulee päästä ulkoilemaan ympärivuoden. Laidunkaudella tulee kaikkien nautojen päästä päivittäin laitumelle.

Poikkeukset laidunnusvaatimukseen

Yli vuodenikäisten sonnien osalta laiduntamisvaatimuksesta voidaan poiketa niin, että niiden tulee päästä vähintään ulkotarhaan tai –jaloittelualueelle.

Muiden kuin yli vuoden ikäisten sonnien osalta laiduntamisvaatimuksesta voidaan poiketa ainoastaan TE-keskuksen maaseutuosaston myöntämällä luvalla (II, 7.5).

Talviaikaisesta ulkoilutuksesta voidaan nautojen osalta luopua ainoastaan jos *Poikkeukset ulkoiluvaatimukseen* kohdan 1. ehdot täyttyvät.

Ulkoilu lampaat ja vuohet

Lampaiden ja vuohtien tulee päästä ulkoilemaan ympäri vuoden. Laidunkaudella tulee kaikkien lampaiden ja vuohtien päästä päivittäin laitumelle.

Poikkeus laidunnusvaatimukseen

Siirtymäkauden poikkeus lampaiden ja vuohtien laiduntamisvaatimuksista on mahdollista ainoastaan TE –keskuksen maaseutuosaston luvalla (📖 II, 7.5).

Poikkeus ympärivuotisen ulkoilun vaatimukseen

Talviaikaisesta ulkoilutuksesta voidaan lampaiden ja vuohtien osalta luopua ainoastaan jos *Poikkeukset ulkoiluvaatimukseen* kohdan 1. ehdot täyttyvät.

Siat

Sioilla tulee olla pääsy vähintään ulkotarhaan taikka ulkojaloittelualueelle vähintään toukokuusta lokakuuhun. Sikojen ulkotarhassa ja –jaloittelualueilla on oltava mahdollisuus tonkimiseen. Kiinteät pohjaratkaisut jaloittelualueilla sallitaan, mikäli sioille järjestetään tarhaan tongittavaa materiaalia, esimerkiksi turvetta.

Poikkeus ympärivuotisen ulkoilun vaatimukseen

Siirtymäkauden poikkeus lihasikojen ulkoiluttamisesta, 📖 kohta 7.5.

Hevoset

Kaikkien hevosten tulee päästä päivittäin laitumelle, ulkotarhaan tai -jaloittelualueelle. Laidunkaudella tulee hevosten päästä päivittäin laitumelle. Hevosen liikunnan, ulkoilun ja sosiaalisen kanssakäymisen tarpeen tyydyttämisestä on huolehdittava päivittäin.

7.4 Eläinsuojia ja ulkoilua koskevat vaatimukset siipikarjalle

Komissio jatkaa luomunuorikoiden kasvattamista koskevien tuotantovaatimusten valmistelua. Ennen näiden vaatimusten liittämistä neuvoston asetukseen N:o 2092/91, kappaleen 7.4 vaatimukset eivät toistaiseksi koske luomuyksikössä kasvatettavia alle 18 viikon ikäisiä munantuotantoon tarkoitettuja kananuorikoita.

Pääsääntö

Kaikki siipikarja tulee kasvattaa lattiaolosuhteissa. Häkkikasvatus on kielletty.

Vesilinnuilla on aina oltava mahdollisuus peseytymiseen. Kesäaikana vesilinnuilla on oltava mahdollisuus uida.

Munivien kanojen päivittäistä valojaksoa voidaan täydentää keinovalaistuksella enintään 16 tuntiin. Yhtäjaksoisen lepoajan, jolloin ei käytetä keinovalaistusta, on oltava vähintään kahdeksan tuntia.

7.4.1 Siipikarjarakennukset

Siipikarjalle tarkoitettujen rakennusten tulee täyttää seuraavat vähimmäisvaatimukset:

- Vähintään 1/3 lattiapinta-alasta on oltava kiinteää lattiaa (ei rakoja, ritilöitä tai verkkoa), joka on oltava peitetty olkien, puulastujen, hiekan tai turpeen kaltaisella kuivikkeella.
- Muniville kanoille tarkoitetuista siipikarjarakennuksissa riittävän suurta osaa kanojen käytössä olevasta lattiapinta-alasta on voitava käyttää lintujen ulosteiden keräämiseen.
- Kanoilla ja helmikanoilla on oltava orsia, jotka ovat sijoitettu irralleen kanojen käytössä olevan lattia-/ritilätason pinnasta. Orsien tulee olla mitoiltaan mukautettu kasvatuserän suuruuteen ja lintujen kokoon. Orsien pituuden vähimmäisvaatimukset on esitetty Taulukoissa 2 ja 3. Orsien pituuteen ei lasketa ruokinta- tai vesilinjojen putkia.

- Rakennuksissa on oltava siipikarjan kokoon nähden soveltuvat ulosmeno- ja sisääntuloluukut. Luukkujen yhteenlaskettu leveys on vähintään neljä metriä siipikarjan käytössä olevan rakennuksen sataa pinta-alaneliometriä kohden. TE -keskuksen maaseutuosaston luvalla voidaan siirtymäkaudella poiketa luukkujen yhteenlasketusta leveydestä vanhojen rakennusten osalta (📖 II, 7.5).

Mikäli liikkuminen ulko- ja sisätiloihin tapahtuu ns. terassirakennelmien kautta, voidaan ulosmeno- ja sisääntuloluukuiksi laskea terassin ja ulkotilan väliset luukut. Siipikarjarakennuksen sisätilojen ja terassin välisiä luukkuja ei tällöin lasketa kulkuluukkujen yhteenlaskettuun leveyteen, mutta näiden kulkuluukkujen tulee kuitenkin olla vähintään metri (1 m) siipikarjan käytössä olevan rakennuksen sataa pinta-alaneliometriä kohden .

Yksittäisten aukkojen koko on mitoitettava siipikarjan kokoon, vähintään eläinsuojelumääräysten mukaisesti. Sellaisissa yli 350 kanan lattiakanaloissa, jotka on otettu käyttöön 31.12.2001 jälkeen on yksittäisen kulkuaukon oltava vähintään 35 cm korkea ja 40 cm leveä. Kaikkia lattiakanaloita, joista eläimet pääsevät ulos vaatimus koskee 1.1.2007 alkaen.

Lintujen enimmäismäärä

Kussakin siipikarjarakennuksessa saa olla enintään:

- 4800 kananpoikaa,
- 3000 munivaa kanaa,
- 5200 helmikanaa,
- 4000 naaraspuolista myskisorsaa tai pekinginankkaa
- 3200 urospuolista myskisorsaa tai pekinginankkaa tai muita ankoja
- 2500 hanhea tai kalkkunaa.

Munivien kanojen ja kananpoikien osalta voidaan siipikarjarakennuksessa pitää yllämainittua enemmän lintuja siirtymäkaudella 24.08.2000-31.12.2010, katso siirtymäkauden poikkeukset kohta 7.5.

Yhdeksi siipikarjarakennukseksi voidaan määritellä sellainen osa rakennusta (osasto), jossa on kiinteät väliseinät. Osastossa tulee olla oma itsenäinen ilmastointi ja lannanpoistojärjestelmä. Väliseinässä ei saa olla avonaisia luukkuja tai reikiä, ovien tulee olla kiinteät. Osastoilla voi olla yhteinen ruokinta- ja munankeruulaitteisto.

Yksittäisen tuotantoyksikön lihasiipikarjarakennusten yhteenlaskettu käyttöpinta-ala ei saa ylittää 1600 neliometriä.

Terveysyistä rakennukset tulee pitää tyhjänä jokaisen siipikarjaerän jälkeen. Tänä aikana rakennus laitteineen on puhdistettava ja desinfioitava. Eläinsuojien puhdistukseen voidaan käyttää ainoastaan neuvoston asetuksen liitteen II E osassa mainittuja aineita.

7.4.2 Siipikarjan ulkoilu

Siipikarjan on päästävä ulkotiloihin aina, kun sääolosuhteet sen sallivat, vähintään toukokuusta lokakuuhun. Ulkoiluajan on aina kun mahdollista oltava vähintään 1/3 siipikarjan elämästä.

Siipikarjalle epäsuotuisia säätiloja, jolloin lintuja ei tarvitse ulkoiluttaa, ovat muun muassa rankkasade, pakkanen tai erittäin kova tuuli. Alle 6 viikon ikäisiä poikasia sekä sairaita tai loukkaantuneita lintuja voidaan pitää sisätiloissa sääolosuhteista riippumatta.

Ulkotiloista tulee olla yli 50 % kasvuston peitossa. Kasvustolla tarkoitetaan ruohon peittämää laidunaluetta. Siipikarjalla on oltava mahdollisuus hakeutua suojaan ulkotarhassa. Jos ulkoilualueella ei ole puita tai pensaita, on sinne rakennettava suojarakennelmia esimerkiksi olkipaaleista.

Linnuilla tulee olla vaivaton pääsy juotto- ja ruokintapaikoille, joiden määrä on suhteutettu kasvatuserän kokoon.

Pääsääntö

Siipikarjan ulkoilualueen kokonaispinta-alan tulee olla vähintään Taulukon 3 mukainen, jollei toimija ole hakenut poikkeusta noudattaa Taulukon 2 tilavaatimuksia (II, 7.5).

Siipikarjan ulkoilualueella on pidettävä tyhjillään vähintään kaksi kuukautta kunkin kasvatetun siipikarjaerän jälkeen.

Poikkeus

Vaatus tyhjillään pidosta ei koske rajattua aluetta rakennuksen ulosmenoaukkojen läheisyydessä edellyttäen, että alueen alusta voidaan vaihtaa tai puhdistaa säännöllisesti.

Tyhjillään olo vaatimuksia ei myöskään sovelleta sellaiseen pienimuotoiseen siipikarjan kasvatukseen, jossa linnuilla on mahdollisuus liikkua vapaasti aitaamattomalla alueella.

7.5 Mahdollisuudet poiketa eläinsuojille asetuista vaatimuksista siirtymäkaudella 24.08.2000 – 31.12.2010

Siirtymäkauden poikkeuslupaa on mahdollista hakea:

- nautojen, lampaiden ja vuohien pitämiseen ulkotarhassa tai -jaloittelualueella laiduntamisen sijaan;
- lihasikojen pitämiseen sisäkasvatuksessa ympärivuoden;
- tilavaatimukseen eläintä kohti sisä- ja ulkotiloissa;
- munivien kanojen ja kananpoikien enimmäismäärään yhdessä siipikarjarakennuksessa;
- siipikarjarakennuksen kulkuluukkujen yhteenlaskettuun leveyteen.

Lupaa/lupia haetaan TE -keskuksen maaseutuosastolta. Poikkeuslupa on voimassa enintään 31.12.2010 saakka, jolloin siirtymäkausi umpeutuu. Luvan voi saada myös tavanomaista tuotantoa harjoittava, luonnonmukaiseen tuotantoon siirtymässä oleva toimija.

Rakennus

Rakennuksen on oltava rakennettu tai sen rakentaminen on aloitettu ennen 24.08.1999 ja siinä tulee harjoittaa eläintuotantoa. Mikäli olemassa olevaa eläinsuojaa on tehty olennaisia muutoksia 24.08.1999 jälkeen, ei tätä siirtymäkauden poikkeusta voida toimijalle myöntää tai myönnetty lupa peruutetaan. Muutos on olennainen silloin, kun hankkeen korjauskustannukset verrattuna muutoksen jälkeistä eläinmäärää vastaavaan uudisrakennuksen maa- ja metsätalousministeriön rakentamismääräysten ja -ohjeiden (MMM RMO-E2) mukaisiin ohjekustannuksiin ovat yli 50 prosenttia.

Edellä mainittuja lupia ei voida myöntää uudisrakennuksille eikä vanhojen rakennusten yhteyteen rakennettaville laajennuksille.

Muutos suunnitelma

Lupaa anottaessa toimijoiden on esitettävä suunnitelma toimenpiteistä, jotka toteutetaan ennen siirtymäkauden päättymistä (31.12.2010), jotta rakennukset siirtymäkauden jälkeen täyttävät luonnonmukaiselle eläintuotannolle asetetut vaatimukset.

Poikkeukset eläinten ulkoiluvaatimuksiin

Yllämainitun siirtymäkauden aikana toimija voi hakea lupaa pitää nautoja, lampaita ja vuohia ulkotarhassa tai -jaloittelualueella laidunkaudella. Tällöin toimijan tulee osoittaa, että laiduntamisen järjestäminen eläimille ei ole käytännön syistä mahdollista tai se aiheuttaa kohtuuttomia vaikeuksia.

Mikäli toimija voi osoittaa, että lihasikojen ulkoilun järjestäminen ei ole käytännön syistä mahdollista tai se aiheuttaa kohtuuttomia vaikeuksia voidaan toimijalle myöntää lupa ulkotarhauksen tai laiduntamisen sijasta pitää lihasikoja sisätiloissa ympärivuotisesti.

Poikkeukset tilavaatimuksiin

Vanhoille rakennuksille on mahdollista anoa poikkeusta Taulukon 3 tilavaatimuksista. Tällöin tulee noudattaa vähintään Taulukon 2 mukaisia tilavaatimuksia.

Poikkeus munivien kanojen ja kananpoikien enimmäismäärään

Siirtymäkaudella voidaan vanhojen siipikarjarakennusten osalta poiketa munivien kanojen ja kananpoikien enimmäismäärästä yhtä siipikarjarakennusta kohti. Tällöin yhdessä siipikarjarakennuksessa voi olla enintään 4000 munivaa kanaa tai 7000 kananpoikaa.

Poikkeus siipikarjarakennuksen ulosmeno- ja sisääntuloluukkujen yhteenlasketusta leveydestä

Siipikarjan käytössä olevaa sataa neliometriä kohti tulee siipikarjarakennuksessa olla vaatimusten mukaan yhteensä neljä metriä kulkuluukkuja. Vanhoissa rakennuksissa kulkuluukkujen yhteenlasketusta leveydestä voidaan poiketa niin, että niiden leveyden tulee olla vähintään 1 metri siipikarjan käytössä olevaa sataa neliometriä kohti. Luukkujen tulee kuitenkin olla sellaiset, että siipikarjalla on esteetön pääsy ulkotiloihin.

7.6 Eläinsuojien puhdistus

Huolehtimalla eläinsuojan yleisestä puhtaudesta, voidaan välttää hyönteisten ja jyrsijöiden houkuttelua rakennuksen ympäristöön.

Ainoastaan neuvoston asetuksen liitteen II E osassa olevia aineita on sallittua käyttää eläinsuojien ja eläintenpidossa käytettävien laitteiden puhdistuksessa ja desinfioimisessa.

Hyönteisten ja muiden tuholaisten torjuntaan eläinsuojissa ja eläinten pidossa käytettävissä laitteissa on sallittua käyttää ainoastaan neuvoston asetuksen liitteen II B osan 2. jaksossa mainittuja aineita (liitteen II B osan 1. jaksossa luetellut kasvinsuojeluaineet sekä rekisteröidyt jyrsijöiden torjuntaan käytettävät aineet).

8. KARJANLANTA

Lannanlevitysala

Valvontajärjestelmään liittyessään on toimijan annettava selvitys siitä, että lannanlevitysalaa on riittävästi tilalla pidettävien eläinten tuottamalle lannalle. Eläinten enimmäismäärä luonnonmukaisessa tuotantoyksikössä määräytyy lannan levitykseen käytettävän luonnonmukaisessa tuotannossa olevan peltopinta-alan mukaan niin, että tuotantoyksikössä voi olla enintään 2 eläinyksikköä (ey) peltohehtaaria kohti.

Jos toimijan hallinnassa oleva peltoala ei ole riittävä, on toimijan esitettävä sopimus ylimääräisen lannan levittämisestä. Luonnonmukaisessa tuotantoyksikössä syntyvää ylimääräistä lantaa koskevan sopimuksen voi tehdä vain toisen luonnonmukaista kasvintuotantoa harjoittavan toimijan kanssa. Sopimusten tulee olla TE –keskuksen maaseutuosaston hyväksymiä. Jos tilan eläinmäärän ja peltoalan välillä tapahtuu muutoksia, lannanlevityssopimuksia tarkastellaan uudelleen.

Eläinten enimmäismäärä hehtaaria kohti, joka vastaa enintään 170 kg lannasta peräisin olevaa kokonaistyppeä, on esitetty Taulukossa 1.

Peltoalaan lasketaan peltokasvi-, puutarhakasvi-, kesanto-, ja viherlannoitusala. Luonnonlaitumet voidaan huomioida peltoalaa laskettaessa laitumelle jäävän lannan osalta (huomioitava pinta-ala = laidunaika kuukausina/12 * luonnonlaitumen pinta-ala).

Lannan varastointi

Lannan varastoinnin mitoituksessa tulee noudattaa maataloudesta peräisin olevien nitraattien vesiin pääsyn rajoittamisesta annettua valtioneuvoston nitraattipäätöstä Nro 219/1998, muutettu asetuksilla 907/1999 ja 931/2000. Lannan varastointi tarkastetaan alkutarkastuksen yhteydessä.

Myös lannan käsittelyn ja levityksen tulee kaikilta osin vastata niitä vaatimuksia, jotka on esitetty edellä mainitussa päätöksessä.

TAULUKKO 1**ELÄINTEN ENIMMÄISMÄÄRÄ PELTOHEHTAARIA KOHDEN**

Eläinten enimmäismäärä hehtaaria kohden niin, että niiden vuodessa tuottama, peltoon levitettävä, lantamäärä vastaa 170 kg kokonaistyppeä.

Eläinluokka tai -laji	Eläinten enimmäismäärä hehtaaria kohden	Yksi eläin tai eläinpaikka muunnettuna eläinyksiköiksi
Lypsylehmä	2	1
Emolehmä	4	0,5
Hieho	4	0,5
Siitossoppi	4	0,5
Lihanauta	4	0,5
Nauta alle 8 kk	14	0,14
Hevonen	3	0,67
Poni	5	0,4
Emakko porsaineen	5	0,4
Lihasiika*	18	0,11
Siitossiika	18	0,11
Uuhi karitsoineen	13	0,15
Kuttu kileineen	13	0,15
Munituskana, broilere-mo	280	0,007
Broileri, kananuorikko*	850	0,002
Kalkkuna*	340	0,006
Hanhi, ankka*	310	0,007

* Eläinpaikkaa kohti vuodessa

TAULUKKO 2**ELÄINTEN KÄYTÖSSÄ OLEVIA SISÄ- JA ULKOTILOJEN VÄHIMMÄISVAATIMUKSET SIIRTYMÄKAUDELLE**

Tätä taulukkoa sovelletaan siirtymäkaudella 24.8.2000 - 31.12.2010 eläinsuojiin, jotka on rakennettu tai joiden rakentaminen on aloitettu ennen 24.8.1999. Taulukko vastaa vuoden 2000 kesäkuun lainsäädäntöä, tämän jälkeen tulleita muutoksia lainsäädännössä sovelletaan säädösten voimaantulon mukaisesti. Taulukon 2 mukaisten tilavaatimusten käyttö edellyttää TE –keskukselta haettua poikkeuslupaa.

	SISÄTILAT (eläinten käytettävissä varsinaisesti oleva tila)		ULKOTILAT (jaloittelualue sisätilan yhteydessä, eläimillä vapaa pääsy ulos) ***
	Vähimmäiselopaino (kg)	Tilaa (m ² /eläin)	Tilaa (m ² /eläin)
Naudat siitokseen ja lihan-tuotantoon	200-300 300-400 400-500 yli 500	2,5 3,0 3,5 4,0	1,9 2,3 2,6 3
Vasikat	<u>Ryhmäkarsina:</u> alle 150 150-200	1,5 1,7	
	<u>Yksittäiskarsinan</u> on oltava vähintään vasikan säkäkorkeuden levyinen ja karsinan pituuden vähintään vasikan pituus mitattuna turvasta lantioluun istuinkyhmyyn kerrottuna 1,1:llä.		
Lypsylehmät		<u>Pihatto</u> 4	3
Hevoset	Kuten maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä 14/EEO/1998 hevosten pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista on määrätty.		
Biisoni			Kutakin alkavaa kolmen täysikasvuisen eläimen ryhmää kohden vähintään 1 hehtaari.
Lampaat	Lampaiden keskimääräinen paino (kg) karitsa alle 15 kg karitsa 30 kg karitsa yli 30 kg lammas 55 kg lammas 75 kg tiine uuhi 55 kg tiine uuhi 75 kg uuhi karitsoineen aina vähintään lammas	<u>Ryhmäkarsina</u> 0,25 0,50 0,75 1,0 1,4 1,3 1,7 2,0 <u>Yksittäiskarsina</u> 1,4	0,2 0,4 0,6 0,7 1,0 1,1 1,3
Vuohet	kili (< 6 kk) nuorvuohi (6-12 kk) vuohi kuttu kileineen vähintään	0,35 0,6 1,5 2,0	0,3 0,5 1,1
Porsineet emakot enintään 40 päivän ikäisine porsaineen		6,0 emakkoa kohden	2,5
Lihasiat	enintään 50 kg enintään 85 kg enintään 110 kg	0,6 1,0 1,3 (eli 1,2 m ² /100 elopaino kg)	0,5 0,8 1,0
Porsaat	yli 40 päivän ikäiset, enintään 30 kg	0,4 (eli 1,2 m ² /100 elopaino kg)	0,3
Siitossiat		2,5/joutilas emakko 6,0/karju	1,9 4,5

Siipikarja

	SISÄTILAT (eläinten käytettävissä varsinaisesti oleva tila)			ULKOTILAT
	eläintä/m ²	orren pituus cm/eläin	pesä	Tilaa m ² /eläin
munivat kanat	5	18	4-5 munivaa kanaa/ yksilöpesä tai yhteis- pesässä enintään 83 kanaa/pesä m ²	2
Lihasiipikarja, muut kuin hanhet, ankat ja myskisorsat	elopaino on enintään 15 kg neliometriä kohden	20 (ainoastaan helmikanat)		2 broileri ja helmi- kana 6 kalkkuna
hanhet > 4 vk	Lihantuotantoon: enin- tään 14 kg /m ² , mikäli linnut pääsevät ulos päivittäin enintään 18 kg /m ² siitokseen: 1, mikäli linnut pääsevät ulos päivittäin vähintään 0,5 m ² /eläin			10
ankat mukaan lukien myskisorsat > 4 vk	lihantuotantoon enintään 16 kg /m ² , mikäli linnut pääsevät ulos päivittäin enintään 20 kg /m ² siitokseen: 2, mikäli linnut pääsevät ulos päivittäin vähintään 0,25 m ² /eläin			3

*** Mikäli ulkotila on erillään sisätiloista ja eläimillä ei ole vapaata pääsyä sisään ja ulos, ovat ulkotila vaatimukset vähintään sisätilavaatimusten suuruiset.

TAULUKKO 3**ELÄINTEN KÄYTÖSSÄ OLEVIA SISÄ- JA ULKOTILOJEN VÄHIMMÄISVAATIMUKSET**

Tätä taulukkoa sovelletaan rakennuksiin, joiden rakentaminen on aloitettu 24.8.1999 tai sen jälkeen. Taulukko vastaa vuoden 2000 kesäkuun lainsäädäntöä, tämän jälkeen tulleita muutoksia lainsäädännössä sovelletaan säädösten voimaantulon mukaisesti.

	SISÄTILAT (eläinten käytettävissä varsinaisesti oleva tila)		ULKOTILAT (jaloittelualue sisätilan yhteydessä, eläimillä vapaa pääsy ulos)***
	Vähimmäiseloipaino (kg)	Tilaa (m ² /eläin)	Tilaa (m ² /eläin)
Naudat siitokseen ja lihan-tuotantoon	enintään 100 enintään 200 enintään 350 yli 350	1,5 2,5 4,0 5,0 ja vähintään 1 m ² /100 kg	1,5 1,9 3,0 3,7 ja väh. 0,75 m ² /100 kg
Vasikat	Yksittäiskarsinan on oltava vähintään vasikan säkäkorkeuden levyinen ja karsinan pituuden vähintään vasikan pituus mitattuna turvasta lantioluun istuinkyhmyyn kerrottuna 1,1:llä.		
Lypsylehmät		<u>Pihatto</u> 6	4,5
Sonnit, siitokseen		10	30
Hevoset	Kuten maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä 14/EEO/1998 hevosten pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista on määrätty.		
Biisoni			Kutakin alkavaa kolmen täysikasvuisen eläimen ryhmää kohden vähintään 1 hehtaari.
Lampaat ja vuohet	Lampaiden keskimääräinen paino (kg) karitsa alle 15 kg karitsa 30 kg karitsa yli 30 kg lammas 55 kg lammas 75 kg tai yli tiine uuhi 55 kg tiine uuhi 75 kg uuhi karitsoineen aina vähintään	0,35 0,5 0,75 1,5 1,5 1,5 1,7 2,0	0,5 0,5 0,75 2,5 2,5
	kili (< 6 kk) nuorvuohi (6-12 kk) vuohi kuttu kileineen aina vähintään	0,35 1,5 1,5 2,0	0,5 2,5 2,5
Porsineet emakot enintään 40 päivän ikäisine porsaineen		7,5 emakkoa kohden	2,5
Lhasiat	enintään 50 kg enintään 85 kg enintään 110 kg	0,8 1,1 1,3	0,6 0,8 1,0
Porsaat	yli 40 päivän ikäiset, enintään 30 kg	0,6	0,4
Siitossiat		2,5/joutilas emakko 6,0/karju	1,9 8,0

Siipikarja

	SISÄTILAT (eläinten käytettävissä varsinaisesti oleva tila)			ULKOTILAT (m ² vuorotteluun käytössä olevaa pinta-alaa/eläin)
	eläintä/m ²	orren pituus cm/eläin	pesä	
munivat kanat	5	18	4-5 munivaa kanaa/ yksilöpesä tai yhteis- pesässä enintään 83 kanaa/pesä m ²	4 m ² /kana *
Lihasiipikarja, muut kuin hanhet, ankat ja myskisorsat (kiinteät kasvatustilat)	10 lintua siten, että elopaino on enintään 21 kg neliometriä kohden	20 (ainoastaan helmikanat)		3 m ² / broileri* ja helmikana* 10 m ² / kalkkuna*
Lihasiipikarja, muut kuin hanhet, ankat ja myskisorsat (siirrettävät kasvatustilat)	16 lintua ** siirrettävissä kanaloissa siten, että elopaino on enintään 30 kg neliometriä kohden			2,5 m ² *
hanhet > 4 vk	Lihantuotantoon: enintään 14 kg /m ² , mikäli linnut pääsevät ulos päivittäin enintään 18 kg /m ² siitokseen: 1, mikäli linnut pääsevät ulos päivittäin vähintään 0,5 m ² /eläin			15 m ² *
ankat mukaan lukien myskisorsat > 4 vk	lihantuotantoon enintään 16 kg /m ² , mikäli linnut pääsevät ulos päivittäin enintään 20 kg /m ² siitokseen: 2, mikäli linnut pääsevät ulos päivittäin vähintään 0,25 m ² /eläin			4,5 m ² *

* Kaikkien edellä mainittujen lajien kohdalla raja 170 kg tyypeä hehtaaria kohti vuodessa ei saa ylittyä

** Ainoastaan siirrettävissä eläinsuojissa, joissa lattiapinta-ala on enintään 150 m² ja joita ei suljeta yön ajaksi.

*** Mikäli ulkotila on erillään sisätiloista ja eläimillä ei ole vapaata pääsyä sisään ja ulos, ovat ulkotila vaatimukset vähintään sisätilavaatimusten suuruiset.

EU:n luomuasetuksen 2092/91 liitteen II mukaiset kasvinsuojeluaineet, rehuaineet, rehun lisäaineet sekä eläinsuojien ja eläintenpidossa käytettävien laitteiden puhdistamisessa ja desinfiointissa sallitut aineet

(HUOM! Neuvoston asetuksen liitteet ovat ajoittain muuttuvia, tässä tilanne 1.3.2004. Päivitetyn version voi tarkastaa muun muassa KTTK:n internet sivuilta osoitteesta www.kttk.fi)

B. TORJUNTA-AINEET

1. Kasvinsuojeluaineet

Yleiset edellytykset, joita sovelletaan kaikkiin seuraavista tehoaineista koostuviin tai niitä sisältäviin tuotteisiin:

- käyttö ainoastaan liitteen I määräysten mukaisesti
- käyttö ainoastaan voimassa olevan torjunta-aineita koskevan lainsäädännön erityisten säännösten ja määräysten mukaisesti jäsenvaltioissa, joissa tuotteita käytetään (mikäli aiheellista (*)).

I. Kasvi- ja eläinperäiset aineet

Nimitys	Kuvaus, koostumusvaatimukset, käytön edellytykset
- <i>Azadirachata indica</i> -lajista (neempuu) uutamalla saatu atsadiraktiini	- Tuhohyönteisten torjunta-aine - Tarkastuslaitoksen tai tarkastusviranomaisen hyväksyttävä käyttötarve
- (*) Mehiläisvaha	- Leikkaushaavojen käsittelyaine
- Gelatiini	- Tuhohyönteisten torjunta-aine
- (*) Hydrolysoituneet proteiinit	- Houkuttimena - Käyttö ainoastaan hyväksytyinä yhdistelminä muiden tässä liitteessä II olevassa B osassa lueteltujen asianmukaisten tuotteiden kanssa.
- Lesitiini	- Sienitautien torjunta-aine
- <i>Nicotiana tabacum</i> -lajista tehty uutos (vesiliuos)	- Tuhohyönteisten torjunta-aine, ainoastaan kirvoja vastaan subtrooppisilla hedelmäpuilla (esim. appelsiini, sitruuna) ja trooppisilla lajeilla (esim. banaanit); voidaan käyttää ainoastaan kasvukauden alussa. - Tarkastuslaitoksen tai tarkastusviranomaisen hyväksyttävä käyttötarve. - Voidaan käyttää ainoastaan 31 päivään maaliskuuta 2002 asti.
- Kasviöljyt (mm. minttuöljy, mäntyöljy, kuminaöljy)	- Hyönteisten, punkkien, ja sienitautien torjunta-aine ja itämisen estoaine
- <i>Chrysanthemum cinerariaefolium</i> - lajista uutetut pyretriinit	- Hyönteisten torjunta-aine - Tarkastuslaitoksen tai tarkastusviranomaisen hyväksyttävä käyttötarve
- <i>Quassia amara</i> -lajista uutettu kvassia	- Tuhohyönteisten torjunta-aine, karkote
- <i>Derris</i> spp., <i>Lonchocarpus</i> spp. ja <i>Terphrosia</i> spp. - lajeista uutettu rotenoni	- Tuhohyönteisten torjunta-aine - Tarkastuslaitoksen tai tarkastusviranomaisen hyväksyttävä käyttötarve

(*) Tietyissä jäsenvaltioissa tähdellä (*) merkityjä tuotteita ei pidetä kasvinsuojeluaineina eikä niihin sovelleta torjunta-aineita koskevaa lainsäädäntöä.

II. Tuhoeläinten biologiseen torjuntaan käytetyt mikro-organismit

Nimitys	Kuvaus, koostumusvaatimukset, käytön edellytykset
- Mikro-organismit (bakteerit virukset ja sienet) esim. <i>Bacillus thuringensis</i> , <i>Granulosis-virus</i> jne.	- Ainoastaan tuotteet , joita ei ole neuvoston direktiivin 90/220/ETY ¹ mukaisesti geneettisesti muunnettu

¹ EYVL N:o L 117, 8.5.1990, s.15

III. Ainoastaan pyydyksissä ja/tai haihduttimissa käytettävät aineet

Yleiset edellytykset:

- Pyydysten ja/tai haihduttimien on estettävä aineiden pääsy ympäristöön ja aineiden kosketus viljeltävien kasvien kanssa
- Pyydykset on kerättävä käytön jälkeen ja hävitettävä turvallisesti

Nimitys	Kuvaus, koostumusvaikutukset, käytön edellytykset
- (*) Diammoniumfosfaatti	- Houkuttimena, ainoastaan pyydyksissä
- Metaldehydi	- Nilviäisten torjunta-aine - Käytettäväksi ainoastaan pyydyksissä, joissa käytetään kehittyneempien eläinlajien karkotetta. - Voidaan käyttää ainoastaan 31 päivään maaliskuuta 2006.
- Feromonit	- Houkutin; seksuaalisen käyttäytymisen häirintäaine ainoastaan pyydyksissä ja haihduttimissa.]
- Pyretroidit (deltametriini ja lamda-syhalotriini)	- Tuhohyönteisten torjunta-aine; ainoastaan pyydyksissä, joissa on erityisiä houkuttimia. - Ainoastaan <i>Batrocera olea</i> -lajin ja <i>Ceratitis capitata wied</i> -lajin tuholaisiin - Tarkastuslaitoksen tai tarkastusviranomaisen hyväksyttävä käyttötarve.

(*) Tietyissä jäsenvaltioissa tähdellä (*) merkityjä tuotteita ei pidetä kasvinsuojeluaineina eikä niihin sovelleta torjunta-aineita koskevaa lainsäädäntöä.

III. a Viljelykasvien väliin pintasiroteltavat valmisteet

Nimitys	Kuvaus, koostumusvaikutukset, käytön edellytykset
- rauta(III)ortofosfaatti	- Nilviäisten torjunta-aine

IV. Muita luonnonmukaisessa viljelyssä käytettäviä aineita

Nimitys	Kuvaus, koostumusvaatimukset, käytön edellytykset
- Kuparisuolat kuparihydroksidin, kuparioksidin, kolmiemäksisen kuparisulfaatin, kuparioksidin muodossa	- Sienitautien torjunta-aine, voidaan käyttää 31 päivään joulukuuta 2005 asti enintään 8 kilogrammaa kuparia hehtaarille vuodessa ja 1 päivästä tammikuuta 2006 alkaen enintään 6 kilogrammaa kuparia hehtaarille vuodessa, rajoittamatta kuitenkaan alhaisemman määrän soveltamista, jos sellainen johtuu sen jäsenvaltio kasvinsuojeluaineita koskevan yleislainsäädännön erityissäännöksistä, jossa tuotetta käytetään - jäsenvaltiot voivat edellisestä kohdasta poiketen sallia, että monivuotisiin viljelmiin sovelletaan seuraavia enimmäisrajoja - 23 päivän maaliskuuta 2002 ja 31 päivän joulukuuta 2006 välisenä aikana käytetty kokonaismäärä on enintään 38 kiloa kuparia hehtaaria kohden - 1 päivästä tammikuuta 2007 vuosittain käytettäväksi sallittu enimmäismäärä hehtaaria kohden lasketaan vähentämällä aiempien neljän vuoden aikana tosiasiallisesti käytetyt määrät määrästä, jotka ovat 36 kiloa kuparia vuonna 2007, 34 kiloa kuparia vuonna 2008, 32 kiloa kuparia vuonna 2009, ja 30 kiloa kuparia vuonna 2010 ja sitä seuraavina vuosina - Tarkastuslaitoksen tai tarkastusviranomaisen hyväksyttävä käyttötarve.
- (*) Etyleeni	- Banaanien kypsytyks

- Rasvahapon kaliumsuola (pehmeä saippua)	- Tuhohyönteisten torjunta-aine
- (*) Kaliumalumiinisulfaatti (Kaliniitti)	- Banaanien kypsymisen estäminen
- Rikkikalkki (kalsiumpolysulfidi)	- Sienitautien, hyönteisten ja punkkien torjunta-aine, - Tarkastuslaitoksen tai tarkastusviranomaisen hyväksyttävä käyttötarve
- Parafiiniöljy	- Hyönteisten ja punkkien torjunta-aine
- Mineraaliöljyt	- Tuhohyönteisten ja sienitautien torjunta-aine, käytettäväksi ainoastaan hedelmäpuilla, viiniköynnöksillä, oliivipuilla ja trooppisilla lajeilla (esim. banaanit) - Tarkastuslaitoksen tai tarkastusviranomaisen hyväksyttävä käyttötarve.
- Kaliumpermangaatti	- Sienitautien ja bakteerien torjunta-aine, käytettäväksi ainoastaan hedelmä- ja oliivipuilla ja viiniköynnöksillä.
- (*) Kvartsihiekkä	- Karkote
- Rikki	- Sienitautien ja punkkien torjunta-aine, karkote

(*) Tietyissä jäsenvaltioissa tähdellä (*) merkityjä tuotteita ei pidetä kasvinsuojeluaineina eikä niihin sovelleta torjunta-aineita koskevaa lainsäädäntöä.

2. Eläinsuojien ja eläintenpidossa käytettävien laitteiden tuholaitosten ja tautien torjunta-aineet:

Jaksossa 1 luetellut tuotteet
Jyrsijöiden torjuntaan käytettävät torjunta-aineet.

C. REHUAINEEET

1. Kasviperäiset rehuaineet

1.1 Viljat, jyvät, niistä saatavat tuotteet ja sivutuotteet. Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

Kaura jyvänä, hiutaleina, rehujuuhona, kuorina ja leseinä; ohra jyvänä, proteiinina ja rehujuuhona; riisinalkiopuristeena (kakkuna); hirssi jyvänä; ruis jyvänä, rehujuuhona; durra jyvänä; vehnä jyvänä, rehujuuhona, leseinä, gluteenirehuna, gluteenina ja alkioina; spelttivehänä jyvänä; ruisvehnä jyvänä; maissi jyvänä, leseinä, rehujuuhona, alkiopuristeena (kakkuna) ja gluteenina; mallasidut; mäski.

1.2 Öljykasvien siemenet tai öljypitoiset hedelmät, niistä saatavat tuotteet ja sivutuotteet. Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

Rypsi siemeninä, puristeena (kakkuna) ja kuorina; soijapavut papuina, paahdettuina, puristeena (kakkuna) ja kuorina; auringonkukansiemenet siemeninä ja puristeena (kakkuna); puuvilla siemeninä ja siemenpuristeena (kakkuna); pellavansiemenet siemeninä ja puristeena (kakkuna); seesaminsiemenet puristeena (kakkuna); palmunydinpuriste (kakkuna); kurpitsansiemenet puristeena (kakkuna); oliivit, oliivimassa; kasviöljyt (puristusmenetelmällä saadut).

1.3 Palkokasvien siemenet, niistä saatavat tuotteet ja sivutuotteet. Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

Kahviherne siemeninä, rehujuuhona ja leseinä; linssivirvilä siemeninä, rehujuuhona ja leseinä; peltonätkelmä lämpökäsiteltyinä siemeninä, rehujuuhona ja leseinä; herne siemeninä, rehujuuhona ja leseinä; härkäpapu siemeninä, rehujuuhona ja leseinä; vurnat siemeninä, rehujuuhona ja leseinä; lupiini siemeninä, rehujuuhona ja leseinä.

1.4 Juurimukulat ja juurekset, niistä saatavat tuotteet ja sivutuotteet. Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

Sokerijuurikasleike, peruna, bataatti mukuloina, perunapulppa (perunatärkkelyksen uuton sivutuote), perunatärkkelys, perunaproteiini ja maniokki.

1.5 Muut siemenet ja hedelmät, niistä saatavat tuotteet ja sivutuotteet. Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

Johanneksenleipä, johanneksenleipäpuun palot ja jauhot, kurpitsat, sitrushedelmämassa; omenat, kvittenit, päärynät, persikat, viikunat, viinirypäleet ja viinirypälemassa, kastanjat, saksanpähkinät puristeena (kakkuna), hasselpähkinät puristeena (kakkuna); kaakaopavun kuoret ja kaakaopavut puristeena (kakkuna), tammenterhot.

1.6 Nurmirehut ja karkearehu. Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

Sinimailanen, sinimailasjauho, apila, apilajauho, ruoho (rehukasveista), viherjauho, heinä, säilörehu, viljakasvien oljet ja rehuna käytettävät juurikasvit.

1.7 Muut kasvit, niistä saatavat tuotteet ja sivutuotteet. Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

Melassi, merileväjauho (merilevästä kuivaamalla ja murskaamalla saatu tuote, joka on pesty jodipitoisuuden alentamiseksi), kasvijauheet ja -uutteet, kasviproteiiniuutteet (yksinomaan nuorille eläimille), mausteet ja yrtit.

1.8 Seuraavia rehuaineita voidaan käyttää 30 kesäkuuta 2004:
riisi jyvänä, riisi rouheena, riisilese, ruisrehu, ruislese ja tapioka.

2. Eläinperäiset rehuaineet

2.1 Maito ja maitotuotteet. Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

Neuvoston direktiivin 92/46/ETY¹ 2 artiklassa määritelty raakamaito, maitojauhe, rasvaton maito, rasvaton maitojauhe, kurnupiimä, kurnupiimäjauhe, hera, herajauhe, vähäsokerinen herajauhe, heravalkuaisjauhe (fysikaalisella menetelmällä uutettu), kaseiinijauhe, laktoosijauhe, juustoaine ja hapatettu maito.

2.2 Kalat, muut merieläimet, niistä saatavat tuotteet ja sivutuotteet. Tähän luokkaan kuuluvat seuraavat:

Kala, kalaöljy ja kalanmaksaöljy, joita ei ole puhdistettu; entsyymien avulla tuotetut kala-, nilviäis- tai äyriäisautolysaatit, hydrolysaatit ja proteolysaatit liukoisessa tai liukenemattomassa muodossa, yksinomaan nuorille eläimille; kalajauho.

2.3 Munat ja munatuotteet siipikarjan ravinnoksi, mieluiten samalta tilalta peräisin olevat.

3. Kivennäisperäiset rehuaineet

Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

Natrium:
puhdistamaton merisuola
karkea vuorisuola
natriumsulfaatti
natriumkarbonaatti
natriumbikarbonaatti
natriumkloridi

Kalium:
kaliumkloridi

Kalsium:
lithothamneae ja kalkkipitoinen merilevä (maerl)
vesieläinten kuoret (seepian luut mukaan luettuina)
kalsiumkarbonaatti
kalsiumlaktaatti
kalsiumglukonaatti

¹ EYVL L 268, 19.10.1994, s. 15, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 94/71/EY (EYVL L 368, 31.12.1994, s. 33)

Fosfori:

luujauhosta saostettu dikalsiumfosfaatti, voidaan käyttää 30 kesäkuuta 2004 saakka

defluorinoitu dikalsiumfosfaatti
defluorinoitu monokalsiumfosfaatti
mononatriumfosfaatti
kalsiummagnesiumfosfaatti
kalsiumnatriumfosfaatti

Magnesium:

magnesiumoksidi (vedetön magnesiumoksidi)
magnesiumsulfaatti
magnesiumkloridi
magnesiumkarbonaatti
magnesiumfosfaatti

Rikki:

natriumsulfaatti

D. REHUN LISÄAINEET, TIETYT ELÄINTEN RUOKINNASSA KÄYTETTÄVÄT TUOTTEET (DIREKTIIVI 82/471/ETY) JA REHUISSA KÄYTETTÄVÄT VALMISTUKSEN TEKNISET APUAINEET

1. Rehun lisäaineet

1.1 Hivenaineet. Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

E1 Rauta:

rauta(II)karbonaatti
rauta(II)sulfaattimonohydraatti ja/tai -heptahydraatti
rauta(III)oksidi

E2 Jodi:

kalsiumjodaatti, vedetön
kalsiumjodaatti, heksahydraatti
natriumjodidi

E3 Koboltti:

koboltti(II)sulfaattimonohydraatti ja/tai -heptahydraatti
emäksinen koboltti(II)karbonaatti, monohydraatti

E4 Kupari:

Kupari(II)oksidi
emäksinen kupari(II)karbonaatti, monohydraatti
kupari(II)sulfaatti, pentahydraatti

E5 Mangaani:

mangaani(II)karbonaatti
mangaani(II)oksidi ja mangaani(III)oksidi
mangaani(II)sulfaatti, mono- ja/tai tetrahydraatti

E6 Sinkki:

sinkkikarbonaatti
sinkkioksidi
sinkkisulfaattimono- ja/tai heptahydraatti

E7 Molybdeeni:

ammoniummolybdaatti
natriummolybdaatti

E8 Seeleni:

natriumselenaatti
natriumseleniitti.

- 1.2 Vitamiinit, niiden esiasteet ja kemiallisesti tarkkaan määritellyt, samalla tavoin vaikuttavat aineet. Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

Neuvoston direktiivin 70/524/ETY¹ nojalla sallitut vitamiinit:

- mieluiten saatuina raaka-aineista, joita luonnostaan esiintyy rehuissa tai
- synteettiset vitamiinit, jotka ovat identtisiä luonnollisten vitamiinien kanssa ainoastaan yksimahaisille.

Ensimmäisestä alakohdasta poiketen kunkin jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat sallia synteettisten A-, D- ja E-vitamiinien käytön märehitijöiden ruokinnassa 31 päivänä joulukuuta 2005 päättyvän siirtymäkauden ajan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

- synteettiset vitamiinit ovat luonnonvitamiinien kanssa identtiset, ja
- jäsenvaltioiden antama lupa perustuu täsmällisiin kriteereihin, ja ne on annettava komissiolle tiedoksi.

Tämä lupa voidaan myöntää tuottajille ainoastaan, jos ne ovat osoittaneet jäsenvaltion tarkastuslaitosta tai –viranomaista tyydyttävällä tavalla, että eläinten terveyttä ja hyvinvointia ei voida taata ilman kyseisten synteettisten vitamiinien käyttöä.

- 1.3 Entsyymit. Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

Direktiivin 70/524/ETY nojalla sallitut entsyymit.

- 1.4 Mikro-organismit. Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat mikro-organismit:

Direktiivin 70/524/ETY nojalla sallitut mikro-organismit.

- 1.5 Säilöntäaineet. Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

E 200 Sorbiinihappo
E 236 Muurahaishappo
E 260 Etikkahappo
E 270 Maitohappo
E 280 Propionihappo
E 330 Sitruunahappo

Maito-, muurahais-, propioni- ja etikkahappoa voidaan sallia käytettävän säilörehun tuotannossa ainoastaan, jos sääolot eivät mahdollista riittävää käymistä.

- 1.6 Sidonta-aineet, paakkuuntumisenestoaineet ja sakeuttamisaineet. Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

E 470 Luonnollisista lähteistä peräisin oleva kalsiumstearaatti
E 551b Kolloidinen silikaatti
E 551c Piimaa
E 558 Bentoniitti
E 559 Kaoliinit
E 560 Steatiitin ja kloriitin luonnossa esiintyvä seos
E 561 Vermikuliitti
E 562 Sepioliitti
E 599 Perliitti

- 1.7 Antioksidantit. Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

E 306 Luonnollisista lähteistä peräisin olevat tokoferoliuutteet

¹ EYVL L 270, 14.12.1970, s. 1, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 98/19/EY (EYVL L 96, 28.3.1998, s. 39)

1.8 Säilörehun valmistuksessa käytettävät lisäaineet. Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

19 päivästä lokakuuta 2004 alkaen eläinten ruokinnassa käytettävistä lisäaineista annetussa asetuksessa (EY) N:o 1831/2003 sallitut entsyymit, hiivat ja bakteerit

2. Tietty eläinten ruokinnassa käytettävät tuotteet.

Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

Oluthiivat

3. Rehujen valmistuksessa käytettävät tekniset apuaineet

3.1 Tekniset apuaineet säilörehun valmistuksessa. Tähän luokkaan kuuluvat ainoastaan seuraavat:

- Merisuola, karkea vuorisuola, hera, sokeri, sokerijuurikasleike, viljasta jauhetut jauhot ja melassit
- 18 päivään lokakuuta 2004 entsyymit, hiivat sekä maitohappo-, etikkahappo-, muurahaishappo- ja propionihappobakteerit.

E. ELÄINSUOJIEEN JA ELÄINTEN PIDOSSA KÄYTETTÄVIEN JA LAITTEIDEN (ESIM. KALUSTO JA VÄLINEET) PUHDISTAMISESSA JA DESINFIOINNISSA SALLITUT AINEET

Kalium- ja natriumsaippua
Vesi ja vesihöyry
Kalkkimaito
Kalkki
Sammuttamaton kalkki
Natriumhypokloriitti (esim. nestemäinen valkaisuaine)
Natriumhydroksidi
Kaliumhydroksidi
Vetyperoksidi
Luontaiset kasviuutteet
Sitruuna-, peretikka-, muurahaishappo-, maito-, oksaali- ja etikkahappo
Alkoholi
Typpihappo (maitolaitteistot)
Fosforihappo (maitolaitteistot)
Formaldehydi
Vedinten ja lypsyvälineiden puhdistus- ja desinfiointiaineet
Natriumkarbonaatti

F. MUUT AINEET

ELÄINTENHOITOSUUNNITELMAN LAATIMISOHJE

Alla olevaa luetteloja voidaan käyttää tarkistusluettelona eläinten hoitosuunnitelmaa laadittaessa.

1. Eläinten alkuperä

- tilalla olevat eläimet aloitettaessa luonnonmukaista tuotantoa: eläinlaji, käyttötarkoitus, lukumäärä, rotu
- tilan ulkopuolelta hankittavat eläimet: lukumäärä, käyttötarkoitus, eläinten ikä
- luonnonmukaisesti kasvatettujen eläinten saatavuus

2. Eläinten ruokinta

- pääasialliset rehut
- rehujen alkuperä (kotoiset/ostetut)
- luonnonmukaisten, tavanomaisesti tuotettujen ja siirtymävaiherehujen käyttö (ruokintasuunnitelma)
- karkearehu: rehu­laji ja sen osuudet (rehunjakolista)
- rehun lisäaineet
- säilörehun valmistus, apuaineet
- nuorten eläinten ruokinta
- eläinten laiduntaminen

3. Eläinten terveys

- eläinten rokottaminen ja loiskäsittelyt
- lääkekirjanpidon pitäminen

4. Käytännöt eläinten hoidossa

- suoritettavat toimenpiteet
- kytkeminen: tilanteet ja kytketyt naudat
- vasikoiden alkukasvatus
- eläinten pitäminen yksittäiskarsinoissa: mitkä eläimet ja missä tuotannon vaiheessa?
- eläinten ryhmäkasvatus: mitkä eläimet ja missä tuotannon vaiheessa?

5. Eläinsuojat

- olosuhteet: lämpötila ja kosteus, arvio ilmanvaihdon toimivuudesta, valaistus
- ikkunoiden tai muun valoa läpäisevän materiaalin pinta-ala suhteessa lattian pinta-alaan
- lattioiden kunto
- kiinteään lattian osuus lattiapinta-alan vähimmäisvaatimuksesta
- eläinten käytössä olevat pinta-alat
- eläinten makuualueet: rakenne, kuivikkeet
- siipikarjarakennuksissa pesät, orret, kulkuluukut, eläinten määrä kussakin rakennuksessa, lihasiipikarjarakennusten kokonaiskäyttöala
- rakennuksen rakentamisvuosi
- 24.8.2000 jälkeen tehtyjen rakennuskorjausten kustannukset

6. Eläinten ulkoilu

- laidunkausi
- ulkotarhat
- ulkojaloittelualue
- mitkä eläimet ulkoilevat, missä ja milloin?
- vesilintujen uintimahdollisuus
- siipikarjatarhojen tyhjillään pito
- käytettävissä olevat pinta-alat

7. Eläinsuojien puhdistus

- lypsylaitteiden pesuun ja puhdistukseen käytettävät aineet
- eläinsuojien pesuun ja puhdistukseen käytettävät aineet

Mikäli haetaan jotain poikkeusta kerrotaan näistä kyseisissä kohdissa.

TILAKOHTAINEN TUOTANTOPANOS JA TUOTEKIRJANPITO

Tilannimi	Tilatunnus
-----------	------------

Pvm	Tuotteen nimi	Tuotantoyksikkö L=Luomu T=tavanomainen	Kuitin numero (tarvittaessa)	Tilalle saapunut (ostettu/saatu) määrä (kg tms.)	Tilalta lähtenyt (myyty/luovutettu) määrä (kg tms.)	Myytyjen/luovutettujen luomutuotteiden vastaanottaja

Täyttöohjeita:

- Tuotteiden tiedot on kirjattava seitsemän (7) vuorokauden kuluessa tuotantoyksikkökohtaiseen kirjanpitoon
- Luetteloon merkitään myös vaihtokauppa tai vastikkeeton luovuttaminen
- Numeroinnilla voidaan viitata tositteseen kirjanpidossa
- Sama tuotantopanos voi kuulua sekä luomu- että tavanomaiseen tuotantoyksikköön (L/T)

REHUNKULUTUSSEURANTA vuosi _____

kuukausi: _____ eläimet: _____

rehu	luomu		sv oma		sv ostettu		tavan- omainen		Yht. kg	Yht. kg ka
	kg	kg ka	kg	kg ka	kg	kg ka	kg	kg ka		
Yht. kg										
Yht. kg ka										
%										

Ulkoilupäivät (rastita)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	

kuukausi: _____ eläimet: _____

rehu	luomu		sv oma		sv ostettu		tavan- omainen		Yht. kg	Yht. kg ka
	kg	kg ka	kg	kg ka	kg	kg ka	kg	kg ka		
Yht. kg										
Yht. kg ka										
%										

Ulkoilupäivät (rastita)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	

Vaatimuksenmukaisuusvakuutus
Euroopan yhteisöjen neuvoston asetuksen (ETY) 2092/91 mukaisesti tuotettu tuote

Nro (1):.....

Toimittaja (2): _____

Toimittajan luomurekisterinumero (3): _____

Toimittajaa valvovan viranomaisen tunnusnumero (4): _____

Toimittajan yhteystiedot: _____

Tuote (5):

Tuotteen nimi	Tuotantovuosi (6)	Määrä	Vaihe (7)

Lisätietoja (8):

 Vakuutuksen laatimispaikka ja –päivämäärä

 Allekirjoitus (9)

Ohjeita vaatimustenmukaisuusvakuutuksen täyttämiseksi:

- (1) Kukin vakuutus on varustettava tunnisteella tuotantopanos- ja tuotekirjanpitoon viittaamisen helpottamiseksi
- (2) Luomurekisterinumero löytyy joko päätöksestä valvontajärjestelmään hyväksymisestä tai vuosittaisesta tuotantotarkastuspäätöksestä
- (3) Vakuutuksen antavan toimija tulee olla sama kuin viimeisimmässä tuotantotarkastuspäätöksessä
- (4) Valvovan viranomaisen tunnusnumero on alkutuotannon osalta muotoa FI-A-TE-keskuksen tunnusnumero ja valmistuksen osalta muotoa FI-B
- (5) "Tuote" on kuvattava yksiselitteisesti (kasvi-/eläinlaji tai tuotteen nimi, määrä, tuotantotapa), jotta vakuutus voidaan yhdistää kyseiseen tuotteeseen.
- (6) Tuotantovuosi on vuosi, jolloin kyseinen erä on tuotettu. Jos sama vakuutus koskee useiden vuosien eriä, jokainen vuosi merkitään omalle rivilleen
- (7) Vaihe on joko luonnonmukainen (merkitään koodilla 1) tai siirtymävaihe (merkitään koodilla 2)
- (8) Lisätietoja erästä, esim. raaka-aineen jalostajan merkinnät tuotteen käsittelystä ja kuittaus allekirjoituksella. Mikäli vaatimuksenmukaisuusvakuutusta käytetään saateasiakirjana, ja erän toimittaa/kuljettaa eri toimija kuin asiakirjan antaja, merkitään myös toimittajan/kuljettajan yhteystiedot.
- (9) Vakuutukseen sisällytettävien allekirjoitusten lukumäärä määräytyy toimittajaorganisaation oman käytännön vähimmäisvaatimusten mukaisesti